

THE FIRST EPISTLE OF PAUL THE APOSTLE TO THE CORINTHIANS

¹ Shíí, Paul, Jesus Christ binal'a'á nshlǵigo Bik'ehgo'ih'nań háshit'ǵigo shi'dokéed, ǵa'íí nohwik'isn Sosthenes, ² Ínashood Corinthgee ha'ánátséhíí bich'ǵ' k'e'íilchii, áí Christ Jesus biláhyú godilzǵhgo ádaat'eego ádaabi'deszaa, Bik'ehgo'ih'i'nań báhadaadeszaahíí daaleehgo daabi'dokéed, ǵa'íí dahot'éhé Jesus Christ nohweBik'ehń bizhi' biláhyú daayokąąhíí dawa bich'ǵ' k'e'íilchii, án dabíí beBik'ehń ǵa'íí néé nohweBik'ehń nlijj: ³ Bik'ehgo'ih'i'nań nohwiTaa hik'e Jesus Christ nohweBik'ehń bits'á'dí' ǵłgoch'oba'íí ǵa'íí ǵłch'ǵ'gont'ééhíí bee nohwich'ǵ' goz'ąą le'. ⁴ Bik'ehgo'ih'i'nań bilgoch'oba'íí Jesus Christ biláhyú nohwaa yiné'híí bighą dábik'ehń oshkąąhgo nohwá ba'ihénsi; ⁵ Áń dawahá yee nohwich'onii, yati' yee nohwich'onii, nohwigoyą' ndi nohwá ágółsi; ⁶ Áík'ehgo Christ baa nadaagohiilni'íí nohwitahyú nłdzilgo áyǵłsi: ⁷ Áík'ehgo yaaká'dí' nohwaa hi'né'íí doo ǵa' binohdǵh da; Jesus Christ nohweBik'ehń nadáhíí biba' ádaanoht'eedá': ⁸ Bik'ehgo'ih'i'nań nołdzilgo ánohwǵłsi doleel danágódzáázhi', áík'ehgo Jesus Christ nohweBik'ehń nadáhíí bijjǵ doo nt'é bee nohwaa dahgoz'ąą da doleel. ⁹ Bik'ehgo'ih'i'nań da'áníyú át'éé, án biYe' Jesus Christ nohweBik'ehń bił kł daanohdlijgo

nohwich'į' ánniid. ¹⁰ K'adíí nánohwoshkaąh, shik'íyú, Jesus Christ nohweBik'ehń bizhi' biláyú dálekt'eego yádaakti' doleelgo, nohwitahyú doo ilts'á' ádaanoht'ee da doleelgo: áídá' nohwiini' dálekt'eego ła'íí dálekt'eego natsídaahkeesgo dalaházhi' be'ádaanoht'ee le'. ¹¹ Shik'íyú, ilch'į' nanádaagonołkaad łaą, Klóe yil naháztaaníi shil nadaagolńi'. ¹² Gádishńiigo ádishńii, ła', Shíí Paul zhinéé nshłji; ła'íí, Shíí Apółlos zhinéé nshłji; ła'íí, Shíí Céphas zhinéé nshłji, ła'íí, Shíí Christ zhinéé nshłji, daadohnii łaą. ¹³ Ya' Christsha' dákwiíhi daahohiikaąh née? Ya' Paul tsį'ılna'áhi nohwá bíheskał née? Ya' Paul bizhi' bee baptize ádaanoht'ee deszaa née? ¹⁴ Bik'ehgo'ihį'nań ba'ihensį, doo ła' baptize ádaanoht'ee łaa da, Crípus hik'e Gáius zhá; ¹⁵ Baptize ánoht'ee łaayúgo dánko dahadíń gánii, Dabíi bizhi' yee baptize ágoł'įi. ¹⁶ Áídá' Stéphanas bił daagolínii baptize ashłaa áldó': ba'ashhah ła' baptize ashłaa shįhíi doo bígonsį da. ¹⁷ Christ doo baptize ash'įigo shinł'a' da, áídá' yati' baa gozhóni baa nagoshńi'go shinł'a': doo yati' goyááníi bee yashti' da, áik'ehgo yashti'yúgo dánko tsį'ılna'áhi baa na'goni'íi doo nt'é áile' da doleel ni'. ¹⁸ Tsį'ılna'áhi baa na'goni'íi ch'á'onehezdeehii bich'į'yúgo déba'odlohé; áídá' née hasdáhiikahii nohwich'į'yúgo Bik'ehgo'ihį'nań binawod at'éé. ¹⁹ Bek'e'eshchiinii gánii'go, Nńee daagoyáni bigoyą' da'ádįhgo ádaashłe' doleel, nńee bił ídaagozini' áldó' doo bił ídaagozih dago ádaashłe' doleel. ²⁰ Nńee goyáni n'íi hayú lán? Begoz'aanii ye'ik'e'ılchiihi n'íi hayú lán? Ni'godzán biká'

ágot'eehíí ye'agodet'áhi n'íí hayú lán? Díí ni'gospdzán biká' igoyá'íí, Bik'ehgo'ihí'nań doo nt'é dago áyíílaahi at'éé. ²¹ Bik'ehgo'ihí'nań góyáágo ngonlchíí lẹk'ehíí k'ehgo ni'gospdzán biká' nnee dabíí bigoyá'íí bee Bik'ehgo'ihí'nań ch'éh yídaagot̄sijh, áídá' yati' baa gozhóni yaa yakti'íí, ni'gospdzán biká' nnee bich'ì'yúgo doo nt'é da ndi, biláhyú da'odlaaníí hasdáhi'niilgo Bik'ehgo'ihí'nań ngon'áá. ²² Jews daanlíni godiyihgo be'ígózinihíí yiká hádaat'íí, la'íí Greeks daanlíni kogoyá' zhá yiká daadéz'íí: ²³ Áídá' néehíí Christ tsj'ihna'áhi biheskaíí baa nadaagohiilni', áí Jews daanlíni bidáh sizij, Greeks daanlíni bich'ì'yúgo déba'odlohé; ²⁴ Áídá' Bik'ehgo'ihí'nań bich'ì' ádaan̄niidíí, Jews daanlíni la'íí Greeks daanlíni dawa yich'ì'yúgo Christ, Bik'ehgo'ihí'nań binawodíí át'éé, la'íí Bik'ehgo'ihí'nań bigoyá' at'éé. ²⁵ Bik'ehgo'ihí'nań bigoyá'íí, ni'gospdzán biká' nnee bich'ì'yúgo déba'odlohé ndi, nnee bigoyá'íí yitigo goyáá; ni'gospdzán biká' nnee bich'ì'yúgo Bik'ehgo'ihí'nań doo nalwod da ndi, nnee binawodíí yitigo nalwodhi at'éé. ²⁶ Shik'ííyú, Bik'ehgo'ihí'nań nohwich'ì' ádaan̄niidíí baa natsídaahkees; doo hołąągo nnee bigoyá' bee daagonohsaą da, doo hołąągo dák'a'ádaanoht'ee da, doo hołąągo ízisgo ágot'ee zhinéégo gosolj́ da: ²⁷ Ndi Bik'ehgo'ihí'nań ni'gospdzán biká' nt'é doo góyáá dahíí hayihezn̄il, daagoyááníí ídaayádaandzigo áile'híí bighá; la'íí Bik'ehgo'ihí'nań doo daanldzil dahíí hayihezn̄il, nadaalwodíí ídaayádaandzigo áile'híí bighá; ²⁸ Ni'gospdzán biká' doo ízisgo ádaat'eego daagozliiníí, la'íí

daach'ich'olaahíí Bik'ehgo'ihí'nań hayihezníl, doo begonáh dahíí hayihezníl, dzaąągee begoz'aaníí doo nt'é dago ch'í'nah áile'híí bighą: ²⁹ Áík'ehgo nnee doo ła' Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee ída'odlíí da doleeł. ³⁰ Áídá' Bik'ehgo'ihí'nań ánát'įigo Christ Jesus bił dała'á daanohłį, án biláhyú Bik'ehgo'ihí'nań daagondzáągo ádaanohwizlaa, dábik'ehyú ádaant'ee, ła'íí godilzįhgo ádaant'eego ádaanohwizlaa, án biláhyú áldó' hanádaanohwidihez'níl: ³¹ Bek'e'eshchiinií gánííhíí k'ehgo, Hadín ída'odlííhíí nohweBik'ehń yee ída'odlíí le'.

2

¹ Shik'íyú, nohwaa niyáádá' Bik'ehgo'ihí'nań baa na'goní'íí ni'gosdzán biká' yati' dénzhóné ła'íí kogoyą'íí doo bee nohwich'į' yashti'go niyáá da. ² Áídá' nohwił nashkai n'dá' Jesus Christ zhą, tsį'įna'áhi bíheskał n'íí, baa yashti'go shiini' łašłaa ni', ła'ihíí doo nt'é da. ³ Doo nłdzil dago, nesdzidgo, ła'íí dązhó deshtłidgo nohwił nashkai ni'. ⁴ Shiyati'íí ła'íí na'goshni'íí nnee goyáni biyati' ích'į' goltsódi doo bee yashti' da ni', ndi Holy Spirit na'iziidgo ła'íí binawod ch'í'nah ánsįhgo yashti' ni': ⁵ Áík'ehgo nohwi'odłą' nnee bigoyą'íí bich'į'zhinéégo doo bada'ohłíí dago, ndi Bik'ehgo'ihí'nań binawodíí bada'ohłíí. ⁶ Nohwitahyú nnee Holy Spirit bee báyán daasiliinií bich'į' igoyą' bee yádaahiilti', doo díí goldohíí bits'ą'dí' igoyą'íí da, ła'íí ni'gosdzán biká' nadaant'aahíí bigoyą'íí doo bee yádaahiilti' da, áí doo nt'é daaleeh da:

7 Áídá' Bik'ehgo'ihí'nań bigoyą' doo bígózi da n'íí, nanl'í'íí bee yádaahiilti', áí Bik'ehgo'ihí'nań ni'gosdzán dabíntsedá' ngonłchíígo yengon'ąą lək'ehíí, áí bee Bik'ehgo'ihí'nań bits'ą'dí' anáyet'iiníí biyi' bíł daandłiı doleelhiı bighą:

8 Áí dıí ni'gosdzán biká' nadaant'aahíí doo ła' yígółsi da: yıdaagołsiyúgo nohweBik'ehń bits'ą'dindláád nłni tsı'ılma'áhi doo yıdaayolkał at'éé da. 9 Bek'e'eshchiiníí gánííhiı k'ehgo at'éé, Końáá doo yo'ıi dahíí, kojaa doo idits'ag dahíí, ła'íí nnee bijíı yune' doo hwahá be'ogowáh dahíí, Bik'ehgo'ihí'nań hadíı yıl daanzhooníı yá layiiláa, ńii. 10 Áídá' Bik'ehgo'ihí'nań biSpirit bee nohwich'ı' ch'ı'nah áyíılaa: Holy Spirit dawahá yineł'ıı, Bik'ehgo'ihí'nań bits'ą'dí' doo bígózi dahíı ye'at'éehíı ndi. 11 Hadín nnee nliiníı nnee ye'at'éhi yígółsi? Nnee biyi'siziiníı zhą; da'áık'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań ye'at'éhi nnee doo ła' yígółsi da, dabíı biSpirit zhą. 12 Áık'ehgo ni'gosdzán biká'gee spirit benagowahíı doo nohwaa hi'né' da, ndi Holy Spirit Bik'ehgo'ihí'nań bits'ą'dí'hi nohwaa hi'né'; dant'éhéta Bik'ehgo'ihí'nań nohwaa ch'oba'go nohwaa yiné'ıı bıdaagonłzi doleelhiı bighą. 13 Áí aldo' bee yádaahiilti', doo yati' nnee bigoyą' ilch'ígó'aahíı bee da, ndi yati' Holy Spirit nohwıl ch'ígó'aahíı bee yádaahiilti'; Bik'ehgo'ihí'nań bits'ą'dí'go ágot'eehíı yaaká'dí' yati'ıı bee nł'éégo ch'ı'nah ágohiidle'. 14 Áídá' nnee Bik'ehgo'ihí'nań biSpirit doo ye'at'éé dahíı Bik'ehgo'ihí'nań biSpirit bits'ą'dí' ágot'eehíı doo náidiné' da: bíı bich'ı'yúgo déba'odlohé: doo yıgonolı at'éé da, Holy Spirit binkááyú

zhá yígółshíí bighą. ¹⁵ Ndi hadín Holy Spirit ye'at'éhi dawahá yígółsi, áídá' dabíí nnee doo Holy Spirit ye'at'éé dahíí doo yígółsini at'éé da. ¹⁶ Hadínshą' nohweBik'ehń binatsekeesíí yígółsi, bił ch'ígó'aah doleelgo? Doo hadín da. Áídá' née Christ binatsekeesíí bídaagonłzi.

3

¹ Shik'íyú, Holy Spirit be'ádaanoht'eehíí k'ehgo doo nohwich'į' yáoshti' at'éé da ni', ndi ni'godzán be'ádaanoht'eehíí k'ehgo, ánigo ínashood daasolįhíí bighą mé' daanoht'įhíí k'ehgo nohwich'į' yashti' ni'. ² Ibe' nohwá náda'sikłįđhíí k'ehgo yati' dabígóziníí bee nohwich'į' yashti' ni', itsį'íí dah, áí yati' nyee'íí át'éé: doo hwahá bídaagonołsįh dahíí bighą doo bee nohwich'į' yashti' da ni', dak'ad ndi doo bídaagonołsi da. ³ T'ah ni'godzán biká' ágot'eehíí be'ádaanoht'ee, doo Holy Spirit be'ádaanoht'ee da: nohwitahyú ła' bíyééhíí ídáhádaht'į, ilch'į' daashohkee, ła'íí ilts'á'zhį' daahohkah, áí bighą t'ah ni'godzán biká' ágot'eehíí be'ádaanoht'ee, ła'íí ni'godzán biká' nneehíí k'ehgo t'ah nadaahkai go'į. ⁴ Ła' gáníídá', Shíí Paul zhińée nshłį; ła'íí, Shíí Apollos zhińée nshłį, nii; áík'ehgo ni'godzán biká' ágot'eehíí be'ádaanoht'ee go'į. ⁵ Paulhíshą' hadín? Apollosíshą' hadín? Nada'iziidíí biláhyú da'osodłąđíí zhá ndłį, nohweBik'ehń née dántįgeee binasdziid nohwaa din'ąáhíí k'ehgo na'idziid. ⁶ Shíhíí k'ediiláá, Apollosí yiyaa naná'nłłish: ndi Bik'ehgo'ihį'ńań deshjeedgo áyíłaa. ⁷ Áík'ehgo hadín k'e'dileehíí dagohíí hadín

bikih biyi' daach'okaahíi godiyihíi bigha, ái kihíi nohwíi daanohtíi. ¹⁸ Nnee doo la' ích'í' nach'aa da le'. Nohwitaahyú nnee la' ni'gosdzán bigoya' ye'at'éé ngolníi lək'eyúgo, ái doo nt'é yígótsiníi k'ehgo ádódle', áik'ehgo goyáá hileeh. ¹⁹ Díi ni'gosdzán biká' igoya'íi Bik'ehgo'ihí'nań bich'í'yúgo déba'odlohé át'éé: bek'e'eshchiiníi gáníi, Nnee daagondzaá daanziníi nadaach'aago nadaagołchi'íi bee Bik'ehgo'ihí'nań daabiljizh. ²⁰ La'íi gánádi'nii, NohweBik'ehń nnee daagondzaá daanziníi binatsekeesíi yígótsi, doo nt'é bee alne' dago. ²¹ Ái bigha nnee doo la' bada'ohíi da le': dawahá nohwíyéhi ádaat'ee; ²² Paul, dagohíi Apollos, Cephas, dagohíi ni'gosdzán, ihí'naahíi, dagohíi da'itsaahíi, dawahá k'adíi daagolíni, dagohíi dawahá begonáhi, dawa nohwíyéhi ádaat'ee. ²³ Áidá' Christ bíyéé daanohtíi; Christ-híi Bik'ehgo'ihí'nań bíyéé nlii.

4

¹ Christ yánada'iziidíi la'íi Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí' doo bigózi da n'íi nkt'éégo daineł'íggo yaa nadaagolni'íi daandliigo nohwaa natsí'ikees le'. ² Áik'ehgo nnee nada'iziidíi binant'a' da'ábikiiyú ánát'ijlgo goz'aa. ³ Nohwíi shaa yádaakti'yúgo, la'íi nnee aayanáltihíi shaa yałti' ndi, doo shil hago'at'éé da; shíi ndi doo ídaayashti' da. ⁴ Dénchó'égo asdzaahíi doo bigonsi da, ndi ái bigha nkt'éégo shich'í' ch'ígowáh doo dishnii da: áidá' nohweBik'ehń zhá shaa yałti'. ⁵ Ái bigha doo hwahá biká' ngowáh dadá' doo aayádaakti' da, nohweBik'ehń nádzáágo zhá, án dawahá godilhiíi

biyi' nanl'i' n'íi got'ijzhí' ch'í'nah áidoliil, la'íi nnee bijíi yune' yaa natsídaakeesíi ch'í'nah áidoliil: áik'ehgo nnee daantúígee nlt'éégo ánádaat'ijl lèk'eyúgo, Bik'ehgo'ihí'nañ, Nlt'éégo ánádaaht'ijl ni', daabilnii doleel. ⁶ Shik'íyú, shíi hik'e Apollos bilgo nohwe'ídaagono'aaah doleelgo nohwich'i' ádaayásiilti'; bek'e'eshchiiníi áníhíi bitisgo nnee doo baa natsídaahkees da doleelgo, la'íi nohwíi nnee doo da'la'á bee ídaada'ohdlíidá' la'ihíi nohwił daanchq' da doleelgo. ⁷ Hagot'éégo ląą lahgo ánt'éégo sínlii? Nt'é ląą níyéhi doo naa hi'né'hi da lán? Naa hi'né' lèk'eyúgo, nt'é bighą ída'ónlii? Doo naa hi'né'híi k'ehgo ląą ánt'ee. ⁸ İlk'idá' dawahá daanohwíyéé ya', ilk'idá' hadaanoldzil ya', nant'án k'ehgo nadaanoht'aa, daanohwídh ndi: nadaanoht'aa hí dązhq' hásh'tíi, néé al'dó' nohwił nadaant'aa doleelhíi bighą. ⁹ Néé, Jesus binal'a'á daandliiníi, Bik'ehgo'ihí'nañ iké'yú ch'ínohwiñil shi nsí, nnee natseedgo bándagost'aahíi k'ehgo: ni'gosdzán biká' daagolíníi, Bik'ehgo'ihí'nañ binal'a'á yaaká'yú daagolíníi, la'íi nnee dawa daanohwine'íiigo ádaanohwi'deszaa. ¹⁰ Néé Christ bighą nnee déba'odlohé daandlii, nohwihíi Christ binkááyú daagondzaą daanohsi; néé doo daanldzil dahíi k'ehgo nohwaa nats'íikees, nohwihíi nadaanlwod daanohsi; nohwíi nnee daanohwidnłsi, néehíi daanohwich'ich'olaa. ¹¹ Díi jii t'ah shiná' la'íi dibá' daandlii, nohwidiyágé ádaadih, da'adzaayú nanohwida'dindzil, nohwigową ádaagodihgo da'ílii nahiikai; ¹² Danéé nohwigan bee nada'idziid: daanohwoch'iid lèk'eyúgo bá da'ohiikaąh; nohwiniidaagonłsi

ndi bich'ì' dahdaanldòh: ¹³ Nchò'go nohwaa yádaakti'íí biyaa gozhòò doleeíí bá hádaahiit'ìí: ni'gosdzán biká' dawahá nchò'i ch'í'ídeehíí daandliìhíí k'ehgo nohwaa nats'íikees, díí jìí ndi nohwił ch'ídaagosdínihíí k'ehgo nohwaa nats'íikees. ¹⁴ Díí doo bik'ee ídaayádaanohdzìhíí bighà nohwich'ì' k'e'eshchii da, áidá' shichàgháshé shìł daanzhooníí daanohkìigo nohwił ch'ídaagonsh'aahíí bighà ádaanohwiłdishnii. ¹⁵ Christ bá nohwił ch'ídaago'aahíí gonenan doo náhóltag dayú gólííshà' ndi nohwitaahíí dała'á: Christ Jesus baa yati' baa gozhóni baa nohwił nagoshnì'go nohwitaa silíí. ¹⁶ Áí bighà nádaanohwoshkààh, shedaaf'íí le'. ¹⁷ Áí bighà Timotheus, nohweBik'ehń biláhyú shizhaazhé shìł nzhòogo ba'oshlíhi, nohwich'ì' o'á', Christ biláhyú shi'at'e'íí bínádaagonolzìgo áidoliil, dáhot'éhé ha'ánázéhyú be'ìlch'ígosh'aahíí k'ehgo. ¹⁸ Doo nohwaa higháh da daanzìhíí bighà lá' ídaada'odlíí. ¹⁹ Ndi dét'ìhégo nohwaa nsháh doleeł, nohweBik'ehń hát'ííyúgo, áík'ehgo áí nnee ídaada'odlíhíí doo biyati' zhà bígonsìh da, ndi binawod golííyúgo bígonsìh. ²⁰ Bik'ehgo'ihì'nań bilakt'áhgee begoz'aaníí doo dáyati' zhà yee ch'í'nah hit'ìí da, binawodíí yee ch'í'nah hit'ìí. ²¹ Hadíihíí be'ánsht'eego hádaah't'ìí? Gish be'idilt'ishé hishtìlgo nohwaa nsháh née, dagohíí shìł daanohshòogo doo hashishkee dago nohwaa nsháh née?

5

¹ Nohwitahyú nant'ì' na'ildeehíí be'ádaanoht'eego nohwaa ch'inii, agat'éégo nant'ì'

na'ildeehí n̄nee Bik'ehgo'ihí'nań doo daayokaq̄ah dahíí bitahyú ndi doo hak'e begoz'aq̄ da, kotaa bi'aahí ko'aago. ² Dázhó ídaadołkaq̄ah laq̄, baa daahchag le'at'éhi, díí ye'ánát'ij̄híí nohwitahdí' ch'ilt'é' doleeł ni'. ³ Doo nohwitahyú nashaa da ndi dashiini' zhá bee nohwitahyú nshij̄, áík'ehgo shinaál ánágot'ij̄híí k'ehgo ik'idá' díí n̄nee ánát'ij̄díí baa yásítí', ⁴ Jesus Christ nohweBik'ehń bizhi'íí bee íla'ádaanoht'eeyú, doo shinaál da ndi shiini' bee shinaálhíí k'ehgo, Jesus Christ nohweBik'ehń binawod nohwil̄ nlij̄go, ⁵ N̄nee ágádzaahíí Satan baa daadinoh'aah, bits'í bin'điníh doleełhíí bigha, áík'ehgo biyi'siziinií hasdagháh doleeł, Jesus nohweBik'ehń nadáhíí bij̄j̄. ⁶ Ídaada'ohdlíhíí doo nzhq̄ da. Ya' bán benilzoolé da'ayáhágo ik'áan nást'óodíí dahot'éhé daabindiksołísha' doo bídaagonok̄i da n̄ee? ⁷ Nchq̄'go ánadaaht'ij̄híí nohwitahyú begoz'aanii bán benilzoolé doo ánídá' n'íí yó'odaahné'híí k'ehgo yó'odaagodoh'aah, áík'ehgo ánídégo ná'ist'oodhíí k'ehgo daaleeh, bán benilzoolé da'ádij̄go bán alzaahíí k'a'ádaanoht'ee doleeł. Bitis-hagowáh n'íí bee bínadaahiil̄niihgo dibek̄j̄ bizhaazhé zesdij̄híí k'ehgo Christ nohwá zesdij̄ l̄ék'e: ⁸ Áík'ehgo halaa, lenágodáhgo náda'idij̄híí da'áík'ehgo begoz'aq̄ le', bán benilzoolé doo ánídá' be'alzaahíí doo daahiidaq̄ dago, dagohíí bán benilzookí k'ehgo natsekees o'ni'híí la'íí nchq̄'go ágot'eehíí bil̄ alzaahíí doo daahiidaq̄ dago; áidá' bán benilzoolé dá'ádij̄go bán alzaahíí nádaahiidiij̄h le', áí bánhíí nt'éégo la'íí da'aniigo natsíts'ikeesi golzeego ágot'ínihi. ⁹ Nant'í' nakaihíí

doo bił nahkai da, nohwildishñiigo nohwich'ì' k'e'eshilchíí ni': ¹⁰ Áídá' nant'ì' nakaihíí, dawahá dayúwehégo ídáhádaat'iiníí, daan'ìihíí, dagohíí k'e'eshchín daayokaqahíí doo ínashood daanlii dahíí doo ádáldishñii da; áí ádáldishñii lèk'eyúgo, ni'godzán bits'á' nohkáhyúgo zhá doo bił nahkai da doleeł ni'. ¹¹ Áídá' gánohwidishñiigo nohwich'ì' k'e'eshchii, Nñee ła' ínashood daayihñiihíí nant'ì' naghaa lèk'eyúgo, dagohíí dawahá dayúwehégo ídáhát'íiníí, k'e'eshchín yokaqahíí, yati' ye'okáahíí, da'idlaq nt'éehíí, dagohíí aháda'i'ñiihíí nlii lèk'eyúgo, doo bił nahkai da; ágádaat'eehíí doo bił daohsaq da. ¹² Hant'é nashinkt'ogo yánáltihíí ádish'ìigo doo ínashood daanlii dahíí baa yashti' doleeł? Ínashood daanliiníí zhá baa yádaakti'go goz'aq. ¹³ Doo ínashood daanlii dahíí Bik'ehgo'ihí'nañ zhá yánáltihíí nliigo yaa yádaakti'. Áík'ehgo nñee nchọ'go ánát'ìihíí nohwits'á' nołteeh.

6

¹ Nohwíí ła' dahagot'éégo ilch'ì' gosol'aq lèk'eyúgo, doo ídaa yágosì dago doo ínashood daanlii dahíí binadzahgee łaa yałti' née, ínashood daanliiníí binadzahgee zhá łaa yałti' le'at'éhi?
² Ínashood daanliiníí dahagee ni'godzán biká' nñee yaa yádaakti' doleełíí doo bídaagonołsi da née? Ni'godzán biká' nñee baa yádaakti'íí nohwidáhyú begoz'aqadá', da'ayahágo goz'ánihíí baa yádaakti'go doo bik'eh shohjeed da ya?
³ Bik'ehgo'ihí'nañ binal'a'a yaaká'yú daagolíni baa yádaakti'íí nohwidáhyú begoz'aaníí doo bídaagonołsi da gá? Áí ndi baa yádaahiilti'dá'

ni'goszán biká' zhinéégo ágot'eehíí nlt'éégo baa yádaahiilti' go'íí. ⁴ Díí ni'goszán biká' zhinéégo dant'éhé bighą łaa yádaakti' lək'eyúgo, nnee ínashood daanlíni doo daidnłsį dahíi yaa yádaakti'go hanádaahñil née? ⁵ Díí bik'ee ídaa yádaanohtzįgo ánohwishłe'go ánohwildishñii. Ya' nnee góyááníi nohwitahyú doo ła' da née? Doo ła' bik'isyú hł dahnagos'aągee yaa yakti' doleełi yik'eh sitįi da née? ⁶ Áídá' nnee ła' bik'isn bilgo łaa yakti'go, aayanáltihíi doo ínashood daanliį dahíi binadzahgee łaa yakti'. ⁷ Áík'ehgo nohwitahyú dązhọ dégochọ'go goz'aą, aayanáltihíi binadzahgee łaa yádaakti'híi bighą. Áídá' nt'é bighą doo ch'ík'eh ánánohwi'įil da? Nt'é bighą doo ch'ík'eh nohwich'į' nadaach'aa da? ⁸ Áídá' nda'oksih, Christ biláhyú nohwik'isyú ndi doo bik'ehyú ádaal'įi da, bich'į' nadaahch'aa. ⁹ Doo bik'ehyú ádaat'ee dahíi Bik'ehgo'ihinań bilakt'áhgee begoz'aaníi doo itah bíyéé daaleeh dago doo bídaagonolsį da gá? Nohwich'į' na'doch'aa hela': iké' na'idaahíi, k'e'eshchín daayokaąhíi, nant'į' nakaihíi, nnee daanliiníi nnee yiłgo doo bik'ehyú ádaat'įi dahíi, ¹⁰ Da'n'įihíi, dawahá dayúwehégo ídáhadaat'iiníi, da'idłąą nt'ééhíi, yati' yeda'okáahíi, ła'íi ahada'i'niikíi, díi dawa Bik'ehgo'ihinań bilakt'áhgee begoz'aaníi doo itah bíyéé daaleeh da. ¹¹ Nohwíi ła' ágádaanoht'ee ní: áídá' Jesus nohweBik'ehń bizhi' bee ła'íi Bik'ehgo'ihinań daahohiikaąhíi biSpirit biláhyú taadaanohwi'desgiz, bá hadaanohwi'deszaa, ła'íi dávik'ehyú ádaanoht'ee daanoht'ee doo. ¹² Dawahá shá bil ch'í'otąą ndi doo dawa bee

shich'ogo'nii da: dawahá shá bił ch'í'otaą ndi doo la' ích'i' shiltsood da áshi'dilne' da. ¹³ Hidán nohwibid bá át'éé, la'íi nohwibid hidán bá át'éé: ndi Bik'ehgo'ihí'nań da'ála doo nt'é dago áiléh doleeł. Nohwits'íhíi doo nant'i' na'idahíi bá át'éé da, ndi nohweBik'ehń bá át'éé, la'íi nohweBik'ehń binawodíi nohwits'í bá át'éé. ¹⁴ Bik'ehgo'ihí'nań nohweBik'ehń naahi'na'go áyílaa, néé aldó' binawod bee naadaahihii'nahgo ádaanohwiléh. ¹⁵ Ya' nohwits'í Christ bił dała'á daanliigo at'ééhíi doo bídaagonoıı da gá? Áik'ehgo ya' Christ bił dała'á nliiníi isdzán nant'i' nagháhi bił dała'á ádíshdléh néé? Dah, da'anii doo ágát'éé da doleeł. ¹⁶ Ya' nnee la' isdzán nant'i' nagháhi ya'ádidiltíigo isdzánhíi bił bits'í dała'á nadleehíi doo bídaagonoıı da gá? Gáníigo dahgoz'aą, Nakihíi bits'í dała'á nádodleeł. ¹⁷ Áídá' hadín nohweBik'ehń ya'ádidiltíihíi spirit dała'á át'éé. ¹⁸ Nant'i' na'idahíi bits'á' nadohkeeh. Nnee ni'iksiih la'ihíi doo bits'í yee ni'ihíksiih da; áídá' dahadín nant'i' nagmaahíi bits'í yee ni'ihíksiih. ¹⁹ Ya' nohwits'íhíi Holy Spirit nohwiyi' golíníi bikíh biyi' daach'okaąhíi ádaat'eehíi doo bídaagonoıı da gá? Nohwits'íhíi Bik'ehgo'ihí'nań nohwaa yiné'ihí at'éé, doo daanohwíi nohwíyéhi ádaanoht'ee da go'íi. ²⁰ Łán izliigo nadaanohwi'deheznihi ádaanoht'ee: ái bigha Bik'ehgo'ihí'nań ízisgo at'ééhíi ch'í'nah ádaanoıı, nohwits'íhíi la'íi nohwiyi'siziiníi bee, ái Bik'ehgo'ihí'nań bíyéé.

7

¹ Baa shich'i' k'eda'shołchij n'íi bee nohwich'i' k'e'ná'ishchii: Nnee doo nannee dayúgo bá nkt'éé.

2 Áídá' dánkó nant'í' nakáhíí bighą nnee dała'á daantúígee dabíí bi'aa golíí le', ła'íí isdzáné dała'á daantúígee dabíí bika' golíí le'. 3 Isdzán bika' yil nteesh hat'ííyúgo nneehíí doo dah nii da le': ła'íí nnee ałdó' da'áik'ehgo bi'aa áidolił. 4 Isdzán doo dabíí bik'ehgo ánát'ííł da le', ndi bika' bik'ehgo: nnee ałdó' da'áik'ehgo doo dabíí bik'ehgo ánát'ííł da le', ndi bi'aa bik'ehgo. 5 Doo ilch'í' a'nohchí' da, dahagee dáshiná' ohkaahgeeyúgo zhą daazhógo ngonoh'aah; áí bikédí'go łaa naht'aash, doo ágáhoht'ííł dayúgo dánkó nohwits'í yiká hát'ííníí doo bidag ánoht'ee da doleełhíí bighą Satan nanohwíntaah doleeł. 6 Díí nohwil ch'ínsh'aahíí bighą nohwich'í' yashti', doo bee nohwá ngonsh'aahgo da. 7 Shíí ánsht'eehíí k'ehgo nnee dawa ałdó' ádaat'eego hasht'íí. Áídá' nnee dała'á ntúígee bi'at'e'ihíí Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí' begoz'aą, ła' nadaaneedá' ła'ihíí doo nadaanee dago. 8 Áik'ehgo doo nadaanee dahíí ła'íí isdzáné itsaa daanliiníí gádaabikdishnii, Shíí k'ehgo doo nadaahnee da ndizhọ. 9 Áídá' na'i'neehíí bich'í' doo ích'idildih dayúgo, ch'ík'eh nadaach'inéh ndizhọ: nach'inneehíí shich'í'yúgo doo nht'éé da ndi na'i'neehíí bidáhzhí' ch'ilííyúgo dánkó nant'í' ch'idigháhíí itisgo doo nzhọ da. 10 Áídá' nadaaneehíí gádaaldishnii, doo shíí da, nohweBik'ehń gáyilnii, Isdzán bika' yil ilk'ínát'aash hela': 11 Áídá' yil ilk'ínát'aazh lẹk'eyúgo, daazhógo naghaa le', dagohíí bika' yaa nánódáh: ła'íí nnee bi'aa yil ilk'ínát'aash hela'. 12 Ła'ihíí shíí gádaaldishnii, nohweBik'ehń doo gáníí da, Ła' nnee Christ biláhyú nohwik'isn, bi'aa

doo da'odlaꞗ da ndi, bikaꞗ odláni yiꞗ golíꞗgo biꞗ dábik'ehyúgo, yó'ayó't'e' hela'. ¹³ Ƙa'í isdzán odláni bikaꞗ doo odlaꞗ da ndi yiꞗ golíꞗgo biꞗ dábik'ehyúgo yó'ayó't'e' hela'. ¹⁴ Nnee doo odlaꞗ dahíí bi'aa bi'odlaꞗ'híí bigha Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí'go hakodilne'íí bee bich'í' goz'aa, ƙa'í isdzán doo odlaꞗ dahíí bikaꞗ bi'odlaꞗ'híí bigha Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí'go hakodilne'íí bee bich'í' goz'aa aꞗdó': áík'ehgo nohwichagháshé da'ch'odlaꞗzhi' biꞗ da'otag doleeꞗ, doo ágát'éé da lék'eyúgo doo da'ch'odlaꞗzhi' biꞗ da'otag da doleeꞗ ni'. ¹⁵ Ƙa' doo odlaꞗ dahíí nádilwod lék'eyúgo ch'ík'eh nádilgheed. Christ biláhyú nohwik'isn dagohíí nohwilah, bi'aa dagohíí bikaꞗ bits'á' n'yaáyúgo doo daabihestl'oo da, áídá' Bik'ehgo'ihí'nań, Nkegohen'áágo nahkai, daanohwińni. ¹⁶ Isdzán, ínashood níni, díí baa natsínkees, ninkááyú nikaꞗ dánko hasdábí'didoꞗteeꞗ. Nnee, ínashood níni, díí baa natsínkees, ninkááyú ni'aa dánko hasdábí'didoꞗteeꞗ. ¹⁷ Nnee daantíꞗgee Bik'ehgo'ihí'nań baa daagodez'aa'híí k'ehgo hikaah le', nohweBik'ehń bich'í' áńniidíí k'ehgo yikísk'eh hikaah le'. Ádishniigo ínashood ha'ánátséh nagozńilíí dawa baa goni'áá. ¹⁸ Nnee ƙa' Bik'ehgo'ihí'nań bich'í' áńniidá' ilk'idá' círcumcise ábi'delzaa lá née? Áí shidíí doo k'ena'óshdéh nzi da le'. Nnee ƙa' Bik'ehgo'ihí'nań bich'í' áńniidá' doo círcumcise ábi'delzaa da lá née? Áń círcumcise ábi'dolne' hela'. ¹⁹ Círcumcise áko'delzaahíí dagohíí doo círcumcise áko'delzaa dahíí doo hago'at'éé da, Bik'ehgo'ihí'nań yengon'ááníí bikísk'eh ách'ít'ééyúgo zhá ílíí. ²⁰ Nnee daantíꞗgee Bik'ehgo'ihí'nań bich'í' áńniidá' nt'é binasdziid

lán shì n'íí dayúweh nayik'í'iziid le'. 21 Ya' nich'ì' ánniidá' isnáh n̄líni lá n̄ée? Áí doo nił hago'at'ée da le': ndi ná ch'í'otaḡ l̄ék'eyúgo ch'ínánádáh. 22 Dahadín nohweBik'eh̄n bich'ì' ánniidá' isnáh n̄l̄i ndi, nohweBik'eh̄n binadzahgee doo isnáh n̄líni at'ée da: áidá' dahadín bich'ì' ánniidá' doo isnáh n̄l̄i da ndi, Christ bi'isna' sil̄i. 23 Łán izl̄iigo nadaanohwi'deheznihi ádaanoht'ee; n̄nee zh̄á bi'isna' nádaahleeh hela'. 24 Shik'íyú, nohwich'ì' ánniidá' daanoht̄iḡee hagog'éeḡo nohwich'ì' goz'ḡḡ l̄ék'eyúgo, da'ágádaanoht'eego Bik'eh̄go'ih̄i'nañ bił daanoht̄iḡ le'. 25 K'adíi ch'ikií doo hwahá n̄neh dahíi baa yashti', doo nohweBik'eh̄n yegos'aaníi bee da, ndi nohweBik'eh̄n biłgoch'oba'íi shaa yiné'go shada'oh̄iḡo áshílaahíi bigh̄ḡ bee yashti'. 26 Nagont'ogíi bengonyaáahíi bigh̄ḡ dahadín da'at'éeḡhíi k'eh̄go naghaago bá nzh̄oḡ sh̄i ns̄i. 27 Ya' nan̄nee n̄ée? Hagog'éeḡosh̄ḡ bił k'ínásht'aazh doo n̄nz̄i da. Ya' doo nan̄nee da n̄ée? Doo isdzán biká dín'ij̄i da le'. 28 Áidá' n̄n̄ḡaayúgo, doo isín̄s̄ii da; łá'íi na'ilíhn n̄n̄ááyúgo doo isiih da. Áidá' hadíi kił n̄nádaasaaníi ni'gosdzán biká' nagont'ogíi bee bich'ì' nagoz'ḡḡ doleek: ái bits'á'zh̄i' daanohwosht̄ḡ hasht'íi. 29 Shik'íyú, goldoh̄go nohwá ngont'aaníi hileeh̄go ayáh̄ḡo godziih, nohwíłdishniigo ádishni: áik'eh̄go kodí' godezt'igo hadíi bi'aa daagolíníi, bi'aa doo daagol̄i dahíi k'eh̄go ádaat'ee le', bi'aa doo nohweBik'eh̄n bitisgo yaa natsídaakees dago; 30 Hadíi daachagíi doo daachag dahíi k'eh̄go ádaat'ee le', nt'é bigh̄ḡ daachagíi doo itisgo yaa natsídaakees dago; hadíi bił daagozhóóni doo

bil daagozhóó dahíí k'ehgo ádaat'ee le'; hadíí nada'ihñiihíí doo nt'é daabiyééhíí k'ehgo ádaat'ee le'; ³¹ Ła'íí hadíí ni'gosdzán biká' ágot'eehíí nabik'í'iziidíí, doo áí zhá nabik'í'iziidhíí k'ehgo ádaat'ee da le', díí ni'gosdzán biká' benagowaahíí bech'ígowáhi at'ééhíí bighą. ³² Doo nohwiini' ląą dago nohwá hásht'íí. Hadín doo nanee dahíí nohweBik'ehń bich'í' zhinéégo ágot'eehíí zhá yaa natsekeesgo, nohweBik'ehń hagot'éégo yil goyilshóógo áile'íí yaa natsekees: ³³ Áídá' nnee naneehíí ni'gosdzán bich'í' zhinéégo ágot'eehíí zhá yaa natsekees, hagot'éégo bi'aa yil goyilshóógo áile'go yaa natsekees. ³⁴ Isdzán naneehíí hik'e isdzán doo nanee dahíí bilgo doo lękt'ee da. Isdzán doo nanee dahíí nohweBik'ehń bich'í' zhinéégo ágot'eehíí yaa natsekees, hagot'éégo bits'í hik'e biy'isiziinií godilzihgo at'éégo áyíłsı doleełgo: áídá' isdzán naneehíí ni'gosdzán bich'í' zhinéégo ágot'eehíí yaa natsekees, hagot'éégo bika' yil goyilshóógo áile'íí yaa natsekees. ³⁵ Díí daanohwíí nohwá nzhóógo yashti'; doo nohwishjizhgo da, ndi nohwá nht'ééhíí bighą, doo nakigo nohwiini'go da nohweBik'ehń bá nada'ohsiidhíí bighą. ³⁶ Nnee lą' bitsi' doo nniinéh hát'íí dahíí bighą, doo sitsi' bich'í' nht'éégo ánsht'ee da, nzi lęk'eyúgo, lą'íí na'ilíhn bayánzhı' dahiyaayúgo, lą'íí na'i'neehíí bá nht'éé nziyúgo, áí doo hago'at'éé da, doo nchó'go ánát'íł da, ch'ík'eh nniinéh ndi nzhóó. ³⁷ Áídá' nnee lą' nłdzilgo tsıdezkeezgo, lą'íí doo nt'é daabini'aayúgo, dabíí hát'íínií yitis nliıgo, bitsi' doo nniinéh dago biini' layiiláa lęk'eyúgo nht'éégo adzaahi at'éé. ³⁸ Áík'ehgo nnee bitsi' lą' nnee yaa

yinktíyúgo nkt'éégo adzaa; áídá' doo la' nnee yaa yinktíí dayúgo itisgo nkt'éégo adzaa. ³⁹ Isdzán biká' danihi'náazhí' begoz'aaníí bee líbi'deztl'qoq, ndi biká' daztsaayúgo daazhógo naghaa, dabíí hát'ííníí yil niinéh doleek; nohweBik'ehń bił dábik'ehyúgo zhá. ⁴⁰ Ndi itsaa nliiníí doo nnaná'náá dayúgo zhá bił gozhóq shí nsí: Bik'ehgo'ihí'nań biSpirit áík'ehgo nashitsiyilkees shí nsí.

8

¹ K'e'eshchín daach'okąąhgo hidán baa hi'niił n'íí baa yashti': daanohwigha hidán doo godiyih dago bídaagonlzi. Ndi shí itisgo gonsąą ch'inziyúgo itisgo da'ích'ídolteeł, áídá' ilgoch'oba'íí ínashood nłdzilgo ábile'. ² Dahadín shí itisgo gonsąą ch'inziníí, bígoch'íłsı le'at'éhi doo la' bígoch'íłsı da. ³ Áídá' dahadín Bik'ehgo'ihí'nań bił nzhqoyúgo, án Bik'ehgo'ihí'nań bígółsı. ⁴ Áík'ehgo k'e'eshchín daach'okąąhgo hidán baa hi'niił n'íí daach'iyąąhíí baa yashti', k'e'eshchín doo da'anii hinaa dago bídaagonlzi, la'íí Bik'ehgo'ihí'nań dała'á zhá gólíníí ałdó' bídaagonlzi. ⁵ Yaaká'yú la'íí ni'gosdzán biká'yú dant'éhéta daach'okąąhíí, gods daaholzéhi, ląą ndi, (bich'ı' daach'okąąhíí ląągo, la'íí nadaant'án ląągo daagolıı ndi,) ⁶ Néé Bik'ehgo'ihí'nań dała'á nohwá gólıı, nohwiTaa, án bits'á'dí' dawa daagolıı, la'íí án bá daahin'naa; la'íí nohweBik'ehń dała'á gólıı, Jesus Christ, án binkááyú dawa daagolıı, la'íí án binkááyú daahin'naa. ⁷ Da'ágát'éé ndi ínashood doo dawa áí yídaagołsı da: áídá' kú begonyaazhı' la' k'e'eshchín zhá daach'okąąhíí yídaagołsı ni'; áí hidán godiyihgo

at'éé daanzigo hidán k'eshchín daach'okaqahgo baa hi'niil n'íi daayiyaayúgo, yunáasyú itisgo doo daanldzil nazij da daaleeh. ⁸ Doo hidán Bik'ehgo'ihinañ bit'ahgo nohwinoníil át'éé da: daahiidaayúgo doo ái bigha Bik'ehgo'ihinañ binadzahgee itisgo daanjoq da, dagohíi doo daahiidaa dayúgo doo ái bigha Bik'ehgo'ihinañ binadzahgee itisgo daanchq' da. ⁹ Áidá' ídaa daagonohdzaa, nohwi'odla' daanldzilhíi bigha hidán k'eshchín baa hi'niil n'íi daahohyaayúgo, dánko nnee bi'odla' doo daanldzil dahíi la' nageehgo ádaahle'. ¹⁰ Ni, hidán doo godiyihgo at'éé da bígonksíni, k'eshchín náda'okaqahé yune' nnaago nnee la', bi'odla' doo ndzil dahíi no'iyúgo, dánko doo hago'at'éé laa nziqo bíi aldó' yiyaa doleek; ¹¹ Áik'ehgo shí itisgo gonsaa nnzihíi bik'izhi' ái nnee bi'odla' doo ndzil dahíi dánko ch'a'otlzh, án Christ biláhyú nik'isnhi, Christ bá daztsáni. ¹² Nohwik'isn bi'odla' doo ndzil dago doo bik'ehyú ágot'eehíi dávik'ehyú át'éé nziqo ádaabinołsigo bich'i' nchq'go ánadaaht'ijlgo Christ bich'i' nchq'go ánadaaht'ijl hileeh. ¹³ Áik'ehgo hidán hishaqahíi bigha shik'isn nanago'yúgo, dännágódzáázhi' doo itsi' náoshdaa at'éé da, shik'isn doo nanashgéeh hasht'ijl dahíi bigha.

9

¹ Ya' doo Christ binal'a'á itah nshij da gá? Ya' doo dawahá shá bil ch'í'otaq da gá? Ya' doo Jesus Christ nohweBik'ehn biláhyú shinasdziid daanohlj da gá? ² La' bich'i' doo Christ binal'a'á nshij dayúgo, nohwíi nohwich'i' ái nshij go'íi:

nohweBik'ehń biyati' bee nohwich'į' yashti' n'íí biláhyú hasdánohwido'nĭlhíí bighą Christ binal'a'á nshĭigo shígózi. ³ Díí bee ádáyashti', hadín nashídilkidyúgo: ⁴ Ya' néé Christ binal'a'á daandliiníí da'iidąągo doo nohwá goz'ąą da gá? ⁵ Ya' isdzán ínashood daanlíni bíł ndaan'nehgo bíł nahiikaigo doo nohwá goz'ąą da gá, ła' nadaal'a'ihíí, nohweBik'ehń bik'isyú, hik'e Céphas ádaadzaahíí k'ehgo? ⁶ Ła'íí ya' shíí hik'e Barnabas zhą behihí'nahíí bighą doo na'idziid da ndi doo hago'at'éé dago nohwá goz'ąą gá? ⁷ Hadín dabíí na'iznĭlgoshą' silááda nĭji? Hadín dahts'aa k'eidnláágo binest'ą'íí doo yiyąą dashą'? Hadín dibekĭ yinádez'iiníí bibe' doo yidlą dashą'? ⁸ Ya' dashíí zhą ádishnĭi gá? Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aaníí áldó' áńíí go'íí. ⁹ Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aaníí Moses binkááyú nohwich'į' alzaahíí gánĭigo bek'e'eshchĭi, ĩch'ĭhgee magashi t'oh naghái ny'ĭł'eesíí doo bizé' na'ĭł'éh da, nĭi. Ya' díí dá magashi zhą yaa natsekeesgo aníí néé? ¹⁰ Dagohíí néé nohwaa natsekeesgo aníí néé? Da'anĭi nohwá bek'e'eshchĭi: nĭee nágodzĭzĭí nest'án nyohokĭigo nágodzĭz, ła'íí ĩch'ihíí áldó' t'oh naghái nyohokĭigo at'íí. ¹¹ Áík'ehgo nohwhitahyú Holy Spirit bits'ą'dí' nĭt'éehíí bee nohwił ch'ídaagosiił'ąądá', ni'gosdzán biká' nandeehíí nohwaa daanołné'yúgo, ya' nohwił dík'eh ádaagot'ee néé? ¹² Ła' nĭee dant'éhéta bídaandĭhíí nohwaa daanołné' daanołwiłniigo bá goz'ąąyúgo, ya' nééhíí doo ágádaan'niigo nohwá goz'ąą da gá? Da'ágát'éé ndi doo hak'i ıda'ónkeed da ni', Christ baa yati' baa gozhóni bidáhgee doo nadaagonłt'og

da doleehíí bighą dawahá bidag ádaant'ee. ¹³ Kih biyi' da'ch'okaqahíí biyi' dilzihgo ádaagot'eehíí nayik'ída'iziidíí hidán Bik'ehgo'ihí'nań baa hi'niiłíí lahzhi' daayiyaqahíí ya' doo bídaagonoksı da née? Ła'íí dawahá beda'okaqahíí biká' dahi'niiłgee nada'iziidíí hidán Bik'ehgo'ihí'nań áígee baa hi'niiłíí lahzhi' daayiyaq ałdó'. ¹⁴ Áík'ehgo hadín yati' baa gozhóni yaa nadaagolni'íí da'ái yits'á'dí' yedaahinaago nohweBik'ehń bándagoz'ąą. ¹⁵ Shíí ałdó' díí bee shá goz'ąą ndi doo hak'i be'asdzaa da: k'adíí doo ágádaashohle' dishniigo nohwich'ı' k'e'eshchii da: doo shich'ı' nahi'niiłgo da yati' baa gozhóni baa yashti'go be'ansht'eehíí shits'á' náidoné' át'éé da, dahyúgohíí shiná' shizes-hij ndi nzhqo. ¹⁶ Yati' baa gozhóni baa nagoshni' ndi doo áí bighą ıda'oshdlii da: áí na'idziidíí shaa det'ąqahíí bighą dáshini'ąayú ashle'ngo, yati' baa gozhóni doo baa nagoshni' dayúgo goyéehíí bee shich'ı' goz'ąą! ¹⁷ Díí na'idziidíí dashíí hásh't'ııgo ánash't'ııyúgo, bighą shich'ı' nahi'niił: áídá' dashíí doo hash't'ıı da ndi ashle'yúgo, díí na'idziidíí shaa det'ąqahíí bighą ashle'. ¹⁸ Nt'é shich'ı' nahi'niił áídá'? Díńko, Christ baa yati' baa gozhóni baa nagoshni'dá' doo áí bighą nahi'niił da, áík'ehgo yati' baa gozhóni yaa yałti'íí nshııgo, áí bighą shich'ı' nahi'niiłgo shá begoz'ąą ndi doo be'ánash't'ııł da. ¹⁹ Nnee doo ła' binal'a'á nshıı da ndi, nnee dawa binal'a'á nshııgo ádeshdlaa, nnee łąągo Christ bich'ı'go honshbııhíí bighą. ²⁰ Jews daanliinií bich'ı' Jew nneehíí k'ehgo ádeshdlaa, Jews daanlíni Christ bich'ı'go honshbııhíí bighą; Jews bich'ı' begoz'aaní yikísk'eh ádaat'eehíí k'ehgo ádeshdlaa,

begoz'aanú yikísk'eh ádaat'eehú Christ bich'ì'go honshbìjìhí bighà; ²¹ Jews bich'ì' begoz'aanú doo yikísk'eh ádaat'ee dahí k'ehgo ádeshdlaa, begoz'aanú doo yikísk'eh ádaat'ee dahí Christ bich'ì'go honshbìjìhí bighà, (Bik'ehgo'ihì'nañ yegos'aanú doo bikísk'eh ánsht'ee da doo dishnii da, ndi Christ yegos'aanú be'ánsht'ee.) ²² Doo daanldzil dahí bich'ì' doo nldzil dahí k'ehgo ádeshdlaa, doo daanldzil dahí Christ bich'ì'go honshbìjìhí bighà: nnee dawa bich'ì' dabí k'ehgo á'denszi ni', dahagot'éégo la' hasdakáh doleelhí bighà. ²³ Áik'ehgo be'ánasht'ìjì, yati' baa gozhónihí bighà, áí bits'á'dí' shíí aldó' nohwilgo itah shiyaa gozhòq doleelhí bighà. ²⁴ Ighanách'idikahgee dawa hadí ilhandeskaihí da'la'á aadilwodí gonknee goz'qahí doo bídaagono'si da nee? Áik'ehgo daagono'neehí bighà nádohkeeh. ²⁵ Itah nagolzehí dawahá bee ídaagodzaa, ch'ah hobijìhí daayo'bjìhí bighà. Áí ch'ah hobijìhí da'as'ah hichòqhi ndi ágádaat'ìjì; áídá' neéhí doo hichòqhi daahonlbìjìhí bighà ádaahiit'ìjì. ²⁶ Áik'ehgo hayú na'idzogí doo bígonsi dahí k'ehgo doo hishwol da; na'ínlts'iní da'adzaayú diks'ìhí k'ehgo doo dists'ìh da: ²⁷ Áídá' shits'í hát'ííní dawa baa gonsaa, na'ínlts'ìhí k'ehgo shits'í ts'íyaa bí onasts'ì beshik'ehí bighà: doo ágásht'ìjì dayúgo yati' baa gozhóni baa yásiltihí bikédí'go dánko shíí ndi ch'ínashi'dilt'e'.

10

¹ Shik'íyú, dí bídaagono'si hasht'ìjì, daanohwitaa n'íi dawa yaak'os yit'ááh nalseel lék'e, la'íi

túnteel yiyi' ch'inálsáá lək'e; ² Ła'íi dawa yaak'os yit'ááh ła'íi túnteel yiyi' ch'inálsáágee baptize ádaako'deszaahíi k'ehgo binant'a', Moses holzéhi, yilgo dała'á daazlii; ³ Ła'íi dawa yaaká'dí' hidánéhi daayiyaa lək'e; ⁴ Ła'íi dawa tsee biyi'dí' tú hálíni daayidlaa lək'e; Bik'ehgo'ihí'nań ái túhíi tsee biyi'dí' hálíigo áyíílaa, Christ ái tseehíi k'ehgo at'éé: Christ ái nneehíi dá'aanákahyú yil daanlii lək'e. ⁵ Áídá' łáni Bik'ehgo'ihí'nań doo yil daagoyilshóq da lək'e: áik'ehgo da'igolíyyú neznaago ádaabi'deszaa. ⁶ Díi ánágot'íił n'íi yee nohwił ch'ígó'aahíi bigha ánágot'íił lək'e: ái nnee nchó'go ágot'eehíi hádaat'íi lək'ehíi k'ehgo doo hádaahiit'íi da doleełhíi bigha. ⁷ Ái ła' k'e'eshchín daayokaał lək'ehíi k'ehgo doo ádaanoht'ee da le'; bek'e'eshchiiníi gáníihíi k'ehgo, Nnee dah dinezbihgo da'iyaa, ła'íi da'idlaa, áídí' náádikaahgo gotaał lək'e. ⁸ Ła' nant'í' nakai lək'ehíi k'ehgo halaq doo ágádaant'ee da le', nadiin taadn doo náhóltagyú hilt'eego dała'á jii neznaa lək'e. ⁹ Ła' Bik'ehgo'ihí'nań nayídaantaah lək'ehíi k'ehgo halaq néé doo Christ nabídaantaah da le', ágádaaszaahíi bigha ch'osh bik'asda' daagolíni nadaabistseed. ¹⁰ Ła' Bik'ehgo'ihí'nań yaa daanet'íihíi k'ehgo doo ádaanoht'ee da le', ágádaaszaahíi na'altseedíi nadaabistseed. ¹¹ Ái yee nohwił ch'ídaago'aahíi bigha bich'í' ádaagoszaa; ła'íi nohwá bek'e'eshchij, bits'á'dí' bídaagon'aał doleełgo, néé begoldohíi bengont'í'íi bee nohwaa gonyáá. ¹² Áik'ehgo hadín sízjii nzihíi ídaagodzaa le', dánko nadokahíi bigha. ¹³ Nnee dawa dałahágo at'éégo nabídaadintaah, nohwíi alđó' da'áik'ehgo nanohwídaadintaah: áídá'

Bik'ehgo'ihí'nań da'áníyú át'éé, áík'ehgo nt'é doo dánohwik'eh dahíí bee doo nanohwínotaah at'éé da; ndi nanohwí'dintaahíí biyi'dí' ch'ígót'i'go nohwá ágoléh, bich'í' dahdaanołdoh doleelgo. ¹⁴ Áí bigha, dázhó shıl daanohshóni, k'e'eshchín daach'okąąhíí bits'á'zhí'go ádaahne'. ¹⁵ Nnee daagoyáni bich'í' yashti'híí k'ehgo nohwich'í' yashti; daanohwíí díínko baa natsídaahkees. ¹⁶ Idee biyi' siziidíí bee daach'okąąhíí ba'ihédaandzigo da'ohiikaąąhdá' daahiidlaąąhíí, ya' áí doo Christ bidıl bee itah daandlıj da gá? Bán nadaahii'né'dá' nádaahidijhíí, ya' áí doo Christ bits'í bee itah daandlıj da gá? ¹⁷ Bán dała'áhíí k'ehgo néé hiidlaąą ndi dała'á daandlıj, bán dała'áhíí nádaahidijhíí bigha. ¹⁸ Israel hat'í'íí ánádaat'ijhíí baa natsídaahkees: Bik'ehgo'ihí'nań daach'okąąhgo baa hi'niiki lahzhi' nádaidijhíí, ya' do áí bee itah daandlıj da gá? ¹⁹ Nt'é dishnii áídá'? K'e'eshchín da'aniihi nlij néé? Hidán k'e'eshchín baa hi'niihí godiyih néé? ²⁰ Dah, ndi gádishnii, doo Bik'ehgo'ihí'nań daayokąąh dahíí hant'é daayokąąhíí yaa ndaahiniihí ch'iidn yaa daahinił, doo Bik'ehgo'ihí'nań da: doo ch'iidn bitah daanohłj hasht'íí da. ²¹ NohweBik'ehń bi'ide' bee da'ohdlaąądá' lahyúhíí ch'iidn bi'ide' bee doo hagot'éégo da'ohdlaąąh da: dilzihgo nohweBik'ehń bił da'ohsąądá' lahyúhíí ch'iidn doo hagot'éégo bił da'ohsąą da. ²² Ya' nohweBik'ehń nohwich'í' hashkeego ádaanzj néé? Ya' néé bitisgo nadaanlwod néé? ²³ Dawahá shá bił ch'í'otąą ndi doo dawa bee shich'ogo'nii da: dawahá shá bił ch'í'otąą ndi doo dawa shi'odla'íí nłdzilgo áile' da. ²⁴ Doo dakózhá nt'éhi idáhách'it'íí da le',

áídá' n̄nee la'i n̄t'éhi bá hách'ít'íí le'. ²⁵ Dant'éhéta
 itsi' nanáhi'n̄iihgee nahin̄iihíí daahsaa, hishaa
 shi, dagohíí doo hishaa da shi daanohsiigo
 doo biká na'ídaadołkidgo da: ²⁶ Ni'godzán la'íí
 biká' daagolíníí dawa nohweBik'ehń bíyééhíí
 bigha dawa daahiidaago dábik'eh. ²⁷ N̄nee
 doo da'odlaa dahíí la' shigowayú ínááyú n̄náh
 nohwih̄ni l̄ék'eyúgo, la'íí akú nohwini'yúgo,
 nt'éhéta nohwich'í' n̄niikááhíí daahsaa, hishaa
 shi, dagohíí doo hishaa da shi daanohsiigo doo
 biká na'ídaadołkidgo da. ²⁸ Áídá' la', Díí hidán
 k'e'eshchín baa hi'n̄ili at'éé, nohwih̄niyúgo,
 daohsaa hela', nohwil̄ nagolni'híí n̄bígha, la'íí
 ch'iyaaago doo dábik'eh da nzihíí bigha: ni'godzán
 la'íí biká' daagolíníí dawa nohweBik'ehń
 bíyééhíí bigha dawa daahiidaago dábik'eh:
²⁹ Ch'iyaaago doo dábik'eh da n̄nzihíí bigha doo
 dishn̄iigo ádishn̄ii da, áídá' n̄nee nił nagolni'íí
 ch'iyaaago doo dábik'eh da nzihíí bigha: gán̄nii
 shi, Hidán dawa shá bił ch'í'otaqáda' nt'é bigha
 la' n̄nee hidán doo dawa bił ch'í'otaqá dahíí
 shaa néit'íí? ³⁰ Bik'ehgo'ihí'nań shaa ch'oba'go
 nt'éhéta hishaqáda', nt'é bigha ba'ihénsigo hishaa
 n'íihíí bigha nchog'go shaa yá'iti'? n̄nii shi.
³¹ Áídá' gánohwıldishn̄ii, Da'ohsaagee la'íí dant'é
 ádaahleehgee Bik'ehgo'ihí'nań ba'ihégosı doleehíí
 bigha ádaah't'íih. ³² Jews daanliiníí hik'e doo Jews
 daanlii dahíí, la'íí Bik'ehgo'ihí'nań daayokaahgo
 ha'ánátséhíí nohwicha nanánóhdéh hela': ³³ Shíí
 dawa ánásht'íihíí bee n̄nee dawa bił goyilshoq
 hásh't'íí, doo dashíí zhá n̄t'ééhíí idáhásht'íí da, ndi
 lani n̄t'ééhíí bá hásh't'íí, yee hasdádokah doleelgo.

11

1 Shíí Christ be'esh'íhíí k'ehgo nohwíí aldó' sheda'ol'íí le'. 2 Shik'ííyú, nohwa'ihédaansí, dawa bee shénádaahííhíí bigha, la'íí nt'é nohwíí ch'íní'áá n'íí dánohwíí nagosisní'híí k'ehgo t'ah bikísk'eh ádaanoht'eehíí bigha. 3 Áídá' díí bídaagonolsí hasht'íí, Christ nnee daantíígee yá sizíigo bitsits'inhíí k'ehgo nlií; la'íí nneehíí isdzáné yá sizíigo bitsits'inhíí k'ehgo nlií; la'íí aldó' Bik'ehgo'ihí'nań Christ yá sizíigo bitsits'inhíí k'ehgo nlií. 4 Nnee nlíni bitsits'in doo bina'deńtsóozdá' okaahyúgo, dagohíí Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú yałti'yúgo, bitsits'in doo yidnłsı dago ánát'ííł. 5 Áídá' isdzáné bitsits'in doo bina'deńtsóoz dago okaahyúgo, dagohíí Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú yałti'yúgo, bitsits'in doo yidnłsı dago ánát'ííł: áí isdzán bitsits'in hilzheedhíí k'ehgo at'éé. 6 Áík'ehgo isdzán doo bitsits'in bina'deńtsóoz dayúgo bitsizıl k'ínógéesh: áídá' isdzán bitsizıl k'égizhgo dagohíí hilzheedgo yik'ee ídaayándziyúgo bitsits'in bina'deńtsóoz le'. 7 Nnee nlíni bitsits'in doo bina'deńtsóoz bik'eh da, Bik'ehgo'ihí'nań be'ilzaahíí nliigo ízisgo ye'at'ééhíí ch'í'nah áyılshíí bigha: áídá' isdzánhíí nnee ízisgo ye'at'ééhíí ch'í'nah áyılśı. 8 Nnee doo isdzán bits'á'dí' alzaa da; ndi isdzánhíí nnee bits'á'dí' alzaa. 9 La'íí nnee doo isdzán bá áb'idelzaa da; ndi isdzánhíí nnee bá áb'idelzaa. 10 Áí bigha isdzán bitsits'in bina'deńtsóoz bik'eh, áí biká' yidits'agíí bebígózıhíí bigha, Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á yaaká'dí' daagolíníí daabo'íhíí aldó' bigha. 11 Ágát'éé ndi, nohweBik'ehń binadzahgee

nnee doo hagot'éégo hileeh da, isdzán da'ádihgo, la'íi isdzán aldó' doo hagot'éégo hileeh da, nnee da'ádihgo. ¹² Isdzán nnee bits'á'dí' ábi'delzaa, da'ágát'éégo nnee isdzán bits'á'dí' goleehego ábi'delzaa; ndi dawahá Bik'ehgo'ihí'nañ bits'á'dí' daaleehi ádaat'ee. ¹³ Dánohwíi díi nzhogo baa natsídaahkees: ya' isdzán bitsits'in doo bina'deñtsóoz dago Bik'ehgo'ihí'nañ yokąąhíi dábik'eh née? ¹⁴ Da'ádaant'eehíi bee nohwil ch'ígót'aah, nnee bitsizíl nneezyúgo yik'ee ídaayándzi. ¹⁵ Áidá' isdzán bitsizíl nneezíi bee ba'olñihi at'éé: bitsizílii bitsits'in bik'eñtsóoz doleełgo baa hi'né'. ¹⁶ Áidí' nnee la' díi bighą lahadaadit'áh hádaat'iiyúgo, díinko bee bil nadaagohni', ádishñii n'íi k'ehgo ádaant'ee, la'íi Bik'ehgo'ihí'nañ daayokąąhego ha'ánálséhíi dawa aldó' yikisk'eh ádaat'ee. ¹⁷ Áidá' díi bee nohwil nagoshni'íi nkt'éégo ánádaaht'ijl doo hagot'éégo nohwildishñii da, íla'ánáht'ijhíi bits'á'dí' doo nkt'éé daahleeh da, da'itisgo nchq' daahleeh. ¹⁸ Dantsé baa yashti'íi díinko, ínashood da'okąąh yune' íla'ánáht'ijhgee iłts'á'yú daahohkahgo nohwa'ikonsi; áshilñiihíi lahzhí' hoshdląą. ¹⁹ Hadíi da'anii da'odlaaníi nohwitahyú bebídaagozi doleełhíi bighą iłts'á'yú daahohkahíi nohwitahyú begoz'ąą doo. ²⁰ Dałahágee íla'ánáht'ijhgee nohweBik'ehñ doo da'anii dilzihego bá da'ohsąą da go'íi. ²¹ Áidá' da'idaąagee dahale dánohwíi nohwi'idánéhi daahsąągo nohwa'ikonsi, nnee la' doo hwahá da'iyąą dadá': aí bighą la' shiná' daanlii, la'ihíi ląągo da'idląą. ²² Ya' nohwigową nagoz'ąą yune' doo da'ohsąą da

gá? Dagohíí Bik'ehgo'ihí'nań daayokaąhgo ha'ánáséhií doo bił da'otag da née, ła'íí nohwitahyú tédaat'iyéhií ídaayádaandzigo ádaahle' née? Nt'é nohwildishńii áídá'? Ya' díí bighą nohwa'ihénsigo yashti' doleeł gá? Dah, doo áík'ehgo nohwaa yashti' da. ²³ Nohwitahyú nashaadá' nohwil ch'ígoní'ąą n'íí nohweBik'ehń shil ch'ígon'áni at'éé, áí díínko, Jesus nohweBik'ehń yik'edaanniihií bilák'edaabistiđđá', da'ái bit'é'gee bán náidn'ąą: ²⁴ Áídí' ya'ihénzigo oskaądá' ilk'édaizné'go gánńiid, Nkóh, daohsaą; díí shits'í at'éé, nohwá nehestq'i: díí bee shínáadaońihgo ánádaaht'įįł. ²⁵ Da'yiaaníí bikédí'go da'ágát'éégo idee beda'iskaaníí náidnkaągo gánńiid, Díí idee besikaaníí shidił bee ánídégo Bik'ehgo'ihí'nań hik'e nnee bilgo łangot'aaníí at'éé: náda'ohdlįhgee bee shínáadaońihgo ánádaaht'įįł. ²⁶ Díí k'ehgo bán nádaahdlįhgee, ła'íí díí k'ehgo idee bee náda'ohdlįhgee, nohweBik'ehń daztsaaníí ch'í'nah ádaanołsį, nádzáázhi'. ²⁷ Áí bighą hadín doo godńsį dago díí bán yiyąayúgo, dagohíí díí nohweBik'ehń bi'ide' bee idląayúgo, nohweBik'ehń bits'í ła'íí bidil yich'į' nihesíí. ²⁸ Áík'ehgo nnee dawa ídinel'įįgo zhą bán yiyąą ła'íí idee bee idląą le'. ²⁹ Hadín doo dávik'ehyú at'éé dadá' iyąayúgo ła'íí idląayúgo, áí bee dabíí góyéégo ích'į'godot'áál, da'anii nohweBik'ehń bits'í doo yidńsį dahíí bighą. ³⁰ Áí bighą nohwitahyú łáni doo nadaalwod da ła'íí kaa yaa nakai, ła'íí łáni da'ılhosh. ³¹ Néé da'anii ídaadinel'įį lęk'eyúgo doo nohwaa yá'iti' da doleeł. ³² Áídá' nohwaa yá'iti' lęk'eyúgo nohweBik'ehń nohwil ch'ídaago'aahgo

nohwiniidaagodnłsı, ni'godzán biká' nnee doo bił nohwıl ch'ígódeeh da doleelhı́ı bigha. ³³ Áı bigha, shik'ı́ıyú, da'ohsaągee ı́ıa'ánáht'ı́ıhyúgo ı́ıba' nasóohtaą. ³⁴ Nnee ı́ıa' shı́na' silıı lék'eyúgo gowayú iyaa le'; áık'ehgo ı́ıa'ánáht'ı́ıhı́ı doo nohwıl ch'ígódeeh da. ı́ıa' biká nadaashı́dołkid n'ı́ı náı́sdzáago hasht'egodeshı́ıı.

12

¹ Shik'ı́ıyú, k'adıı Holy Spirit bits'á'dı' kaa hi'né'ı́ı hagot'éégo at'éé shı́hı́ı bıdaagonoı́ıh hasht'ı́ı. ² Bik'ehgo'ı́ıhi'nań doo daahohkaąh dadá' k'e'eshchı́n doo yádaaktı' dahi daahohkaąhgo ch'a'onátsáą ni'ı́ı bıdaagonoı́ı. ³ Áı bigha dı́ı bıdaagonoı́ıh dázhó hasht'ı́ı, nnee ı́ıa' Bik'ehgo'ı́ıhi'nań biSpirit binkááyú yaktı'yúgo doo Jesus bił ch'ı́ıgodı́ıni at'éé nıı da go'ı́ı: ı́ıa'ı́ı nnee ı́ıa' Holy Spirit binkááyú yaktı'yúgo zhá Jesus nohweBik'ehń nııı, nıı. ⁴ Holy Spirit bits'á'dı' kaa hi'né'ı́ı ı́ıtah at'éé ndi Holy Spirit daı́a'áhi at'éé. ⁵ Bik'ehgo'ı́ıhi'nań bá na'idziidı́ı ı́ıtah ádaat'ee ndi nohweBik'ehń daı́a'áhi. ⁶ ı́ıtah at'éégo nnee Bik'ehgo'ı́ıhi'nań yá nada'iziid, ndi Bik'ehgo'ı́ıhi'nań daı́a'áhi nnee bıyééhı́ı dawa bıláhyú ı́ıtah at'éégo na'iziid. ⁷ Nnee daantı́ıgee Holy Spirit binkááyú na'iziidı́ı baa daagodet'aa, nnee dawa bá nzhọọ doleelgo. ⁸ Áık'ehgo ı́ıa' Holy Spirit binkááyú yati' góyáni baa daagodet'aa; ı́ıa'ı́ıhı́ı da'ái Spirit-hı́ı binkááyú yati' bee koł ı́ıgózini baa daagodet'aa; ⁹ ı́ıa'ı́ıhı́ı odlá' bee daagodet'aa, da'ái Spirit binkááyú; ı́ıa'ı́ıhı́ı da'ái Spirit binkááyú ná'hilziihgo baa daagodet'aa; ¹⁰ ı́ıa'ı́ı godiyı́ıhgo

áná'ol'ijlgo baa daagodet'aa; la'íi Bik'ehgo'ihí'nañ binkááyú yádaakti'go; la'íi spirits hago'at'éhíhí yídaagotsigo; la'íi Holy Spirit binkááyú yati' doo bigózi dahíi yee yádaakti'go; la'íi yati' doo bigózi dahíi niigo aníhíi yaa nanádaagolni'go baa daagodet'aa: ¹¹ Díi dawa Spirit dała'áhi bits'á'dí' kaa daahi'né', da'ái Spirit- híi dáhat'íígee nnee daantíígee yaa daagode'a'. ¹² Kots'í dała'á ndi ląayú henláá, la'íi ląayú henláá ndi kots'í dała'áhi at'éé: Christ aldó' da'ágát'éé. ¹³ Áík'ehgo Holy Spirit dała'áhi bee daanohwigha dała'ázhi' baptize ádaanohwi'deszaa, Jews daandliiníi dagohíi doo Jews daandlii dahíi, isnáh daandliiníi dagohíi doo isnáh daandlii dahíi; Holy Spirit dała'áhihi bits'á'dí' daahiidląągo ádaanohwi'deszaa. ¹⁴ Kots'í dała'áhi ląayú henláá, doo dała'á zhá da. ¹⁵ Kokeehíi, Shíi doo kogan nshlii dahíi bighą doo kots'í itah nshlii da, nii lék'eyúgo, ya' doo kots'í itah nlii da gá? ¹⁶ La'íi kojaahíi, Shíi doo koṇaa nshlii dahíi bighą doo kots'í itah nshlii da, nii lék'eyúgo, ya' doo kots'í itah nlii da gá? ¹⁷ Kots'íhíi dawa koṇaa nliiyúgo hagog'éégo ch'idits'ag? Kots'íhíi dawa koṇaa nliiyúgo hagog'éégo ich'ikchiih doo? ¹⁸ Áídá' Bik'ehgo'ihí'nañ dabíi hát'ííhíi k'ehgo kots'í ląayú henlááhíi daanné'gee kots'í bee hadaadeszaa. ¹⁹ Kots'í bits'ádaadehezlaahíi dała'áyúgo, hagog'éégo its'í hileeh áídá'? ²⁰ Áídá' kots'í ląayú henláá ndi kots'íhíi dała'áhi. ²¹ Áík'ehgo koṇaaahíi doo hagog'éégo koganhíi, Doo hánesht'íi da, yiṇiih da; la'íi kotsits'inhíi doo hagog'éégo kokeehíi, Doo hánesht'íi da, yiṇiih da. ²² Doo ágát'éé da, kots'í ląayú henlááhíi doo nalwod da ngolniihíi ákóne'

itah nliigo zhá kots'í gólíí: ²³ Nohwits'í ɫaayú henlááhíí ɫa' dá'ich'í'go baa natsídaaahiikes ndi, áí ɫa'ihíí bitisgo nt'éeego biɫ da'ónltag; nohwits'í ɫaayú henlááhíí doo hagot'éeego nel'íí bigonedzaa dahíí dayúwehyú nt'éeego biɫ da'ónltag. ²⁴ Áídá' nohwits'í ɫaayú henlááhíí daadilkqoqhyú hit'íigo alzaahíí doo biɫ da'ónltag da: áídá' Bik'ehgo'ihí'nań dawa daɫa' ɫadaayiznil, doo biɫ da'ónltag dahíí dabíí nt'éeego áyíłsı: ²⁵ Áík'ehgo nohwits'í ɫaayú henlááhíí doo ilk'edaadi'niih da doleeɫ; áídá' nt'éeego ádaakiilzi doleeɫgo Bik'ehgo'ihí'nań daɫa'ázhi' ɫadaayiznil. ²⁶ Áík'ehgo daɫa'á biniigonkt'ée lək'eyúgo dawa yiɫ biniidaagonkt'ée; dagohíí daɫa'á daach'idnłsı lək'eyúgo dawa yaa biɫ daagozhó doleeɫ. ²⁷ Áík'ehgo nohwíí itah Christ bits'í daanohtji, ɫa'íí daɫa'á daanohtjige ɫaayú henlááhíí daanohtji. ²⁸ Bik'ehgo'ihí'nań díí k'ehgo ínashood daanliiníí bitahyú nyiínnil lək'e, dantségee bindaal'a'á daanliigo, nakigeehíí binkááyú yádaakti'go, taagigeehíí ıch'ígó'aahgo, iké'geehíí godiyihgo áná'ol'ııgo, ná'ilziihgo, ich'onıigo, nant'an daanliigo, ɫa'íí Holy Spirit binkááyú yati' doo bigózi dahíí yee yádaakti'go. ²⁹ Ya' dawa Bik'ehgo'ihí'nań bindaal'a'á daanlii née? Ya' dawa binkááyú yádaakti' née? Ya' dawa ıch'ígó'aahíí daanlii née? Ya' dawa godiyihgo ánáda'ol'ııł née? ³⁰ Ya' dawa nná'daahilziihgo baa godet'aqá née? Ya' dawa Holy Spirit binkááyú yati' doo bigózi dahíí yee yádaakti' née? Ya' dawa nt'é niigo aníhíí yaa nanádaagolni'go baa godet'aqá née? ³¹ Áídá' Holy Spirit bits'a'dí' kaa hi'né'íí itisgo at'éehíí zhá hádaaht'ıı le': áídí' díínko itisgo ágot'éhi

nohwił ch'í'nah ágóshléh.

13

¹ Nnee daanliiníí nlt'éégo yádaakti'íí la'íí Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'a yaaká'yú daagolínihíí biyati' bee yashti'shą' ndi, shił'ijóóníí da'ádihyúgo bésh dilwoshé áhiłts'agíí, dagohíí bésh be'idot'alé hídiildiłgo áhiłts'agíí k'ehgo ánsht'ee. ² Bik'ehgo'ihí'nań shinkááyú yakti'íí shaa godet'aąshą' ndi, nt'é doo bigózı da n'íí dawa bigonsıshą' ndi, dawa shił ígózıshą' ndi, la'íí shi'odla'ıí bee dził láshı godihí'niił lék'e ndi, shił'ijóóníí da'ádihyúgo shíí doo nt'é nshłı da. ³ Dawa shíyééhíí tédaat'iyéhií baa hishniłshą' ndi, la'íí shidi'didlidgo baa ídinsht'aą lék'e ndi, shił ijóóníí da'ádihyúgo shíí doo nt'é bee hisht'ıı da. ⁴ Koł ijóóníí nyéé lék'e ndi nzaadzhi' bidag ách'ıt'éé, la'íí koł goch'oba'; la' bíyééhíí doo ídáhách'ıt'ıı da; doo ída'ch'odlíı da, doo ích'idilkąah da, ⁵ Koł ijóóníí doo nchọ'go ách'ıt'ıı da, doo dashızhą ch'inzi da, doo dágóshch'ı' bágoch'ıłchııh da, doo dénchọ'égo baa nats'ítsikees da; ⁶ Doo nchọ'go ágot'eehíí baa koł gozhóó da, áídá' da'anii ágot'eehíí zhá baa koł gozhóó; ⁷ Dawa bidag ách'ıt'éé, dawa ch'odlaą, nlt'ééhíí dawa nch'ohíí, dawa bich'ı' dahch'idnłdoh. ⁸ Koł ijóóníí doo ádíıh da: yunáásyú ágone'ıí baa nagolni' lék'e ndi bech'ígonáh; Holy Spirit binkááyú yati' doo bigózı dahíı bee yách'ıłti' lék'e ndi bengowáh; bee koł ígózinií bech'ígowáh. ⁹ K'adíı lahzhı' zhá bídaagonłı, hik'e yunáásyú ágone'ıí lahzhı' zhá baa nadaagohiılni'. ¹⁰ Áídá' Bik'ehgo'ihí'nań ngonłchíıhíí dawa łalzaagee, doo

dayúweh ɫahzhì' zhà bídaagonlzi da doo, áídá' dawa nohwíl ídaagozi doleel. ¹¹ Chagháshé nshíjídá' chagháshé k'ehgo yashti' ni', chagháshé k'ehgo doo gonsáá dago natséskees ni': áídá' nnee sílǐ hik'e chagháshé k'ehgo ánsht'ee n'íi shits'á' bee yó'ogoyáá ni'. ¹² K'adyúgo kát'íné doo nzhòogo biyi' got'ij dahíi biyi' daadet'ijhíi k'a'at'éé, áídá' biká' ngonyáágo daaǫnél'ijhíi k'ehgo nzhòogo got'ij doleel: k'adyúgo ɫahzhì' zhà bígonsi, áídá' biká' ngonyáágo dawa bígonsi doleel, dashíi shígózihíi k'ehgo. ¹³ Áík'ehgo ki'odlǎ, hik'e nht'ééhíi nch'ohohíhíi, ɫa'íi koɫ ijóóníi bílgo, díi taagihíi begoz'aa; ndi koɫ ijóóníi itisgo at'éé.

14

¹ Iɫ ijóóníi be'ádaanoht'eego biká hádaaht'ij, ɫa'íi Holy Spirit bits'á'dí' kaa hi'né'íi hádaaht'ij, ndi Bik'ehgo'ihí'nań nohwinkááyú yahti'íi itisgo hádaaht'ij. ² Hadín Holy Spirit binkááyú yati' doo bígózi dahíi yee yahti'íi doo nnee yich'í' yahti' da, ndi Bik'ehgo'ihí'nań zhà yich'í' yahti': nnee doo ɫa' yígótsi dago; áídá' doo bígózi dahíi biyi'siziiníi yee yaa yahti'. ³ Áídá' hadín Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú yahti'íi nnee yich'í' yahti', nnee bi'odlǎ nǫdzilgo áile' doleelgo, ɫa'íi yidag yahti'go, ɫa'íi yil goyilshóogo ánádaahidle'go. ⁴ Hadín yati' doo bígózi dahíi yee yahti'íi dabíi bi'odlǎ nǫdzilgo áile', áídá' Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú yahti'íi ínashood ha'ánałséhíi bi'odlǎ nǫdzilgo ádaile'. ⁵ Daanohwigha Holy Spirit nohwinkááyú yati' doo bígózi dahíi yee yahti'go hádaanohwisht'ij, ndi Bik'ehgo'ihí'nań nohwinkááyú yahti'íi itisgo

nohwá hásh't'íí: hadín Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú yakti'íí hadín yati' doo bigózi dahíí nt'é niigo anííhíí yaa nanágołni'yúgo zhá nł'éeé, ínashood ha'ánálséhíí bi'odłá' nłdzilgo áile' doleelhíí bighá.

⁶ Shik'íyú, Holy Spirit shinkááyú yati' doo bigózi dahíí yee yaktigo nohwaa níyááyúgo, doo nt'é bigonokshih at'éeé da, Bik'ehgo'ihí'nań shil ch'í'nah áyíílaahíí nohwil ch'í'nah ádaashłe'yúgo zhá, dagohíí bigonshíí nohwil nagoshni'yúgo zhá, dagohíí Bik'ehgo'ihí'nań shinkááyú yakti'yúgo zhá, dagohíí nohwil ch'igonsh'aahyúgo zhá.

⁷ Be'idaadot'ále, aí tsjísolta łá'íí béshts'qqséta, doo daahinaa da ndi anííhíí dits'ag, áidá' doo áígee aníí dayúgo, hagog'éeego nt'é idot'álehíí bídaagoch'iksí?

⁸ Ła'íí siláada bibéshdilwoshé doo áígee aníí dayúgo, hadínshá' nagonłkaadhíí bighá ilch'í'íidle'?

⁹ Nohwihíí ágádaanoht'ee, yati' doo bigózi dahíí bee yádaakti'yúgo, hagog'éeego nt'é daadohniihíí yádaagokshí doleel? Daazhógo da'ilłizhi' yádaakti'.

¹⁰ Ni'godzán biká' yati' łtah at'éeego doo alch'íde da shá' ndi, dawa bigózi go yádaakti'. ¹¹ Áík'ehgo yati' doo bigonshí dayúgo, nnee anííhíí nnee łahgo hadaazt'i'híí k'ehgo bich'í' ánsht'ee doleel, łá'íí da'áík'ehgo shich'í' at'éeé doleel. ¹² Áík'ehgo nohwíí Holy Spirit bits'á'dí' kaa hi'né'íí dážhó hádaaht'íigo, ínashood ha'ánálséhíí bi'odłá' nłdzilgo ádaile'íí itisgo hádaaht'íi, áík'ehgo bee nada'ohsiid. ¹³ Áík'ehgo hadín Holy Spirit binkááyú yati' doo bigózi dahíí yee yakti' lək'eyúgo, nt'é niigo anííhíí yaa nanágołni'híí bighá okqah le'. ¹⁴ Yati' doo bigózi dahíí bee oshkqah lək'eyúgo, shiyi'siziiníí okqah ndi nt'é dishniigo ádishniihíí doo bigonshí dago, doo

shiini' bee oshkaꞗ da. ¹⁵ Hagolá ashne' áídá'? Shiyi'siziiní bee oshkaꞗ, ła'íí bígonsigo oshkaꞗ ałdó'; shiyi'siziiní bee idish'aał, ła'íí bígonsigo ałdó' idish'aał. ¹⁶ Dagohíí niyi'siziiní zhá bee Bik'ehgo'ihí'nań ba'ihénńzyúgo, nnee Christ doo hwahá nł'éeego yígolsjíd dahíí onkaꞗgo ánnihíí doo yígolsjí dadá', hagot'éeego, Da'anii doleelgo at'ée, nii doleel? ¹⁷ Nł'éeego ihénńzigo onkaꞗ ndi nidits'agíí doo bich'odaasínni' da. ¹⁸ Daanohwigha nohwitisgo Holy Spirit shinkááyú yati' doo bígózi dahíí yee yałti'go Bik'ehgo'ihí'nań ba'ihénsi: ¹⁹ Ágát'ée ndi ínashood ha'ánałséhgee goneznán doo náhółtag dayú yati' doo bígózi dahíí bee yashti'shą' ndi, yati' ashđla' yídaagołsiní nnee ła' bee bił ch'ígonsh'aahíí bighą bee yashti'íí itisgo shił nł'ée. ²⁰ Shik'íyú, nohwil' ídaagozi zhińéeego doo chągháshé k'ehgo zhá be'ádaanoht'ee da le': áídá' nchọ'íí zhińéeego mé'híí k'ehgo be'ádaanoht'ee, nohwil' ídaagozi zhińéeego nnee báyań daasilijhíí k'ehgo be'ádaanoht'ee le'. ²¹ Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aaní biyi' gánígo bek'e'eshchíí, Nnee biyati' łahgo at'éhi, ła'íí nnee nanid'íí biyati' bee díí nneehíí bich'j' yashti' doo; ágát'ée ndi doo daashidits'ag da doleel, nii, nohweBik'ehń. ²² Áík'ehgo Holy Spirit binkááyú yati' doo bígózi dahíí godiyihgo be'ígóziníí at'ée, áí da'odlaaní doo bá alzaa da, áídá' doo da'odłą dahíí bá alzaa: ndi Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú yati'íí doo da'odłą dahíí doo bá alzaa da, áídá' da'odlaaní bá alzaa. ²³ Áík'ehgo ínashood dawa ıla'adzaadá' dawa yati' doo bígózi dahíí yee yádaakti' lẹk'eyúgo, ła'íí nnee ła' Christ doo hwahá nł'éeego yídaagołsjiíd

dahíí, dagohíí doo da'odlaa dahíí hah'ákaiyúgo, Nohwiini' ádaadih, daanohwiñii doleeł go'íí.

²⁴ Áídá' dawa Bik'ehgo'ihí'nañ binkááyú yádaakti' lèk'eyúgo, la' nnee doo odlaa dahíí, dagohíí Christ doo hwahá nlt'éégo yígoksjid dahíí hah'ayááyúgo, binchq'íí bił ch'í'nah áile', la'íí yá'iti'íí yidezts'aqahíí bigha ídinél'íí doo:

²⁵ Áík'ehgo bijíí biyi' nain'í' n'íí ch'í'nah áyíílaago, Bik'ehgo'ihí'nañ yich'í' hishzhiihgo yokaaah doleeł, Da'anii Bik'ehgo'ihí'nañ nohwił nlił lá, niigo. ²⁶ Hagolá ádaahne' áídá', shik'ííyú? Íla'ánaht'íihgee daanohtíígee la' ido'aal, la' ilch'ígó'aah, la' Holy Spirit binkááyú yati' doo bigózí dahíí yee yakti', la' bił ch'í'nah ágólzigo yaa nagolni', la' yati' doo bigózí dahíí nt'é niigo aníhíí yaa nanágolni'.

Áí dawa ínashood nldzilgo nazíí doleełhíí bigha ánadaaht'íí le'. ²⁷ Nnee la' yati' doo bigózí dahíí yee yádaakti' lèk'eyúgo, naki dagohíí taalt'éégo zhá begoz'aa, áí bitisgo dah, dálík'égo yádaakti' le'; la'íí nt'é niigo aníhíí dała'á yaa nanágolni' le'.

²⁸ Áídá' nt'é niigo aniihíí yaa nanágolni'íí doo hak'i dayúgo, doo yádaakti' dago nlt'éé, ha'ánázéh yune', ích'í' yádaakti'go zhá, la'íí Bik'ehgo'ihí'nañ yich'í' yádaakti'go nlt'éé. ²⁹ Bik'ehgo'ihí'nañ binkááyú yádaakti'íí naki dagohíí taalt'éégo yádaakti' le', la'ihíí nt'é daaniigo yádaakti'íí yaa natsídaakees le'.

³⁰ La' itah dahsdaahíí nt'éhéta Bik'ehgo'ihí'nañ bits'á'dí' bił ch'í'nah alzaayúgo, dantsé yakti'íí dant'éheego at'éé le'. ³¹ Áík'ehgo daanohwigha Bik'ehgo'ihí'nañ nohwinkááyú yakti'íí nohwá bił ch'í'otaq, dálík'égo, daanohwigha bídaagono'aah

doleelgo, la'íi daanohwigha nohwil daagoyilshóq doleelgo. ³² Bik'ehgo'ihí'nañ binkááyú yádaakti'íi ídaa daagodzaago dábik'eh. ³³ Godikishíi doo Bik'ehgo'ihí'nañ bits'á'dí'hi at'éé da, áidá' nkegohen'áání zhá, Bik'ehgo'ihí'nañ bá hadaadeszaahíi, ínashood daanliiníi, ha'ánátséhgee ágágot'ee. ³⁴ Ha'ánázéh yune' isdzané dant'éheego ádaat'ee le': doo ákóne' yádaakti' dago bágoz'aq; da'dits'ago bágoz'aq, begoz'aaníi áldó' áníihíi k'ehgo. ³⁵ Dant'éhéta yídaago'aah hádaat'íiyúgo yil nadaanneehíi gowayú nayídaadilkid le': isdzané ha'ánázéh yune' yádaakti'yúgo bik'e ídaayágosí. ³⁶ Ya' ádishñihíi doo nohwil dábik'eh da née? Ya' Bik'ehgo'ihí'nañ biyati'íi nohwíi nohwits'á'dí' begodeyaahi daanohsíi née? Dagohíi dánohwízhá nohwaa hi'né'i daanohsíi née? ³⁷ Nnee la' Bik'ehgo'ihí'nañ shinkááyú yahti', dagohíi Holy Spirit be'ánsht'ee nziyúgo, nohwich'í' k'e'eshchihíi nohwe Bik'ehn yegos'ánihi at'éehíi yígótsí doleel. ³⁸ La' nnee díi doo yígótsí hát'íi dahíi, dayúwehégo doo yígótsí da le'. ³⁹ Áik'ehgo shik'íiyú, Bik'ehgo'ihí'nañ nohwinkááyú yahti'íi dázhó hádaht'íi, la'íi Holy Spirit nohwinkááyú yati' doo bígózi dahíi bee yahti'íi dah doo daabíldohñii da. ⁴⁰ Ha'ánázéh yune' doo godikish dago la'íi ilch'í'daagodinołsigo goz'aaníi k'ehgo ánadaht'íi le'.

15

¹ K'adíi shik'íiyú, yati' baa gozhóni nohwich'í' baa nagosisñi' n'íi nohwil ch'í'nah ánánáshdle'; ái nágodoh'aq n'íi, ái bee ndaasozí;
² Da'ái bee hasdánohwidi'ñiil, baa nohwil

nagosisni' n'íí bínádaaḡniihgo daahonohta'yúgo; doo ágádaanoht'ee dayúgo doo da'aniigo da'osohdlaḡad da. ³ Yati' shaa hi'né'íí itisgo at'éhi nohwaa daasiné' ni', gánohwiłdéniiidgo, Christ nohwinchọ'húí bigha daztsaa, Bik'ehgo'ihinań biyati' bek'e'eshchiiní k'ehgo; ⁴ Áídí' lēhiiltij, taagi hileehíí bijij naadiidzaa, Bik'ehgo'ihinań biyati' bek'e'eshchiiní k'ehgo. ⁵ Áídí' Céphas bo'ij lēk'e, áídí' binal'a'a nakits'adahíí áldó' daabo'ij lēk'e; ⁶ Áí bikédí'go nohwił'isyú, ínashood daanlínihií, ashdla' gonenadín bitisyú dała' daabo'ij lēk'e; áí dásdozhá dawa díí jii t'ah daahinaa, áídá' la' da'ilhaazh. ⁷ Áí bikédí'go James bo'ij lēk'e; áídí' nadaal'a'a dawa áldó'. ⁸ Da'iké'yú shíí áldó' hiłtsaa ni', doo gonshleeh dagee gosilijíhi k'ehgo. ⁹ Nadaal'a'a dawago shíí doo bił ótag dahíí nshij, nal'a'hí k'ehgo doo shido'jii bik'eh da, Bik'ehgo'ihinań daayokaḡahgo ha'ánálséhií góyéégo bich'ij' nagosh'áá lēk'ehíí bigha. ¹⁰ Bik'ehgo'ihinań biłgoch'oba'íí bee ánsht'eehií k'ehgo ánsht'ee: biłgoch'oba'íí bee shaa godet'aaní doo daazhógo shainé' da; áídá' da'des'a'íí dawa bitisgo nyeego nasízíid: áídá' doo shíí ásh't'ij da, Bik'ehgo'ihinań biłgoch'oba'íí shił nliiníí át'ij. ¹¹ Ágát'éé ndi shíí dagohíí la' da'des'a'íí nohwich'ij' yádaakti' ndi, díí k'ehgo yádaahiilti'go da'osohdlaḡad. ¹² Christ daztsaadí' naadiidzaago baa na'goni'dá', hagog'éégo nohwitahyú la', nanezna'íí doo naadikáh da, daadohñii? ¹³ Nanezna'íí doo naadikáh dayúgo Christ doo naadiidzaa da: ¹⁴ Ła'íí Christ doo naadiidzaa dayúgo, nohwił nadaagohiilni'íí

doo ílǵí da silǵí, ǵa'íí nohwi'odǵá'íí aǵdó' doo nt'é da silǵí. ¹⁵ Nanezna'íí doo naadikáh dayúgo Bik'ehgo'ihí'nań doo Christ naadiidzaago áyíǵlaa da, áík'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań baa léda'ilchoogo nohwígózi, Bik'ehgo'ihí'nań Christ naadiidzaago áyíǵlaa, daan'ńiihíí bigha. ¹⁶ Nanezna'íí doo naadikáh da lék'eyúgo, Christ aǵdó' doo naadiidzaa da: ¹⁷ ǵa'íí Christ doo naadiidzaa dayúgo, nohwi'odǵá' doo ílǵí da; áík'ehgo nohwinchǵ'íí t'ah biyi' nahkai. ¹⁸ Áík'ehgo Christ biǵ daǵa'á daanǵǵigo da'ihhaazhíí aǵdó' ch'a'ondéeh. ¹⁹ Dadíí ni'gosdzán biká'gee daahin'naago zhá Christ bee nt'éégo ágot'eehíí ndaahóndliiyúgo, née nnee dawa bitisgo dénohwaagoch'oba'é. ²⁰ Áídá' da'anii Christ daztsaǵadí' naadiidzaa, da'ihshohíí bitahdí' dantsé naadiidzáhi nǵǵí. ²¹ Áík'ehgo nnee daǵa'á biláhyú da'itsaahi bengonyaáahíí k'ehgo nnee daǵa'á biláhyú nanezna' n'íí naadikáh doo. ²² Adam bits'á'dí' nnee dawa nanne'híí k'ehgo Christ biǵ daǵa'á daanliiníí dawa nadaahi'naa doleeǵ. ²³ Áídá' nnee daǵa'á daantǵǵígee naahikáh doleeǵ, Christ dantsé naadiidzaahíí nǵǵí; áí bikédí'go Christ daabíyéehíí aǵdó' naadikáh, dabíí nádzáágo. ²⁴ Nadaant'aahíí dawa, ǵa'íí yedaabik'ehgo binawod daagolǵí n'íí dawa Christ da'ílíí yǵchiihíí bikédí'go, án bilakt'áhgee begoz'aǵa n'íí biTaa, Bik'ehgo'ihí'nań, yainádi'aahdá' goldohíí bengodogaaǵ. ²⁵ Christ be'ina'íí dawa bikekt'ááh nni'ńilzhǵí' yebik'eh doleeǵ at'éé. ²⁶ Da'iké'yú be'ina' da'ílíí yǵchiihíí áí da'itsaahi. ²⁷ Bik'ehgo'ihí'nań dawahá Christ bikekt'ááhzhǵí' nyinnil. Áídá', Dawahá bikekt'ááhzhǵí' nni'ńil,

niidá' hadín bikełt'ááh dawahá nyinnilí doo itah nlii dahíi nł'éeego bígózi. ²⁸ Dawahá biyahzhí' alzaadá', Bik'ehgo'ihí'nań dawahá biYe' biyahzhí' áyíílaa n'íi biYe' ałdó' dabíi biyahzhí' ádedlaa, áík'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań dawa yebik'eh doleeł. ²⁹ Doo ágát'ée dayúgo, daztsáni bá baptize ádaabi' — dilne'íi nt'é bigħa ádaat'íi? Nanezna'íi doo naadikáh dadá' nt'éshá' bigħa bá baptize ádaabi'dilne'? ³⁰ Ła'íi nt'éshá' bigħa dawa jii da'o'aalgee négodzidíi bidahzhí' nasiidzi? ³¹ Shik'íyú, Christ Jesus biláhyú nohwee shił gozhóhíi bigħa gánohwiłdishnii, Dawa jii da'itsaahíi bee shich'í' goz'aa. ³² Nnee ni'gosdzán biká' zhineehíi yádaakti'híi k'ehgo yashti'go gádishnii, Dziłká'yú bégódzidi daagolíníi Ephesusgee bił nadaagonsħkaad lék'eyúgo, nt'é bee hisht'íi, nanezna'íi doo naadikáh dadá'? Ła' gádaanii, Halaą da'idaą le', da'idlaą le': hiskáą dahiitsaahíi bigħa. ³³ Nohwich'í' nadoch'aa hela'; nnee daanchó'ihíi bił nach'ikaiyúgo nł'éeego ách'ít'éeéhíi yiłchóqh. ³⁴ Ch'ínádaanohdziid, nł'éeego ihí'naahíi baa nánohkáh, nchó'go ánádaahne' hela'; nohwitahyú ła' Bik'ehgo'ihí'nań doo yídaagołsi da: bik'ee idaayádaanohdzi doleełhíi bigħa ádaanohwiłdishnii. ³⁵ Áidá' nnee ła' na'ídaadiłkid, Hagot'éeego nanezna' n'íi naadikáh? Bits'íi hago'at'éhi yee naadikáh doleeł? daaniigo. ³⁶ Ni, nnee doo gonyáni, nt'éhéta k'edíílaahíi ntsé datsaahíi k'ehgo alne'yúgo zhá hajéeh: ³⁷ Hant'é hajéedíi doo aí ga'at'éhi k'edíílaa da, k'edilzií zhá k'edíílaa, t'oh naghái dagohíi łahgo at'éhihíi shi: ³⁸ Hant'é hajéedíi Bik'ehgo'ihí'nań dabíi hát'íyú

áile', áik'ehgo k'edilzii dała'á n'áágo hajéedgo iltah at'éégo ánołigo áile'. ³⁹ Its'í doo dawa lekt'ee da: ła' nnee bits'í, ła'íi dawahá nadaakaihíi, ła'íi łóg, ła'íi dló' ałdó'. ⁴⁰ Its'í ła' yaaká'yú daagoljii, ła'ihíi ni'gospdzán biká' daagoljii: yaaká'yúhíi be'ízisgo at'éhi doo ni'gospdzán biká'yúhíi be'ízisgo at'éhi lekt'ee da. ⁴¹ Ya'ái dásahngo bits'á'dindláád, t'é'gona'ái dásahngo ałdó' bits'á'dindláád, ts'ıksqosé dásahngo bits'á'dindláád; ts'ıksqosé dała'á n'áágo ła'ngo at'éégo bits'á'dindláád. ⁴² Nanezna' n'íi naadikáhíi ałdó' ágát'éé. Its'í k'edilzii k'ehgo lehi'né'íi hichqoh, its'í ła'ngo at'éhi yee naadikáh, doo daahichqohi da. ⁴³ Its'í doo ılııgo lehi'né' n'íi ızisgo at'éégo nádidáhgo alne': doo nalwodgo lehi'né' n'íi binawod goljigo nádidáhgo alne'. ⁴⁴ Dá ni'gospdzán biká'gee kots'ihihíi lehi'né' n'íi yaaká'dıgo kots'ihihíi bee nách'ididáh. Kots'í ni'gospdzán biká'gee goljii, ła'íi yaaká'dıgo kots'í góljii. ⁴⁵ Gánııgo bek'e'eshchij, Dantsé nnee alzaahíi Adam holzéhi hiınaa silij; Adam iké'yúhíi spirit be'ihı'naahíi silij. ⁴⁶ Áıdá' its'í yaaká'dı' gólíııi doo ntsé begonyáá da, ndi its'í ni'gospdzán biká' gólíııi ntsé begonyáá, ániita its'í yaaká'dı' gólíııi begonyáá. ⁴⁷ Dantsé nnee alzaahi ni'gospdzán bits'á'dı' nlij, leezh bee alzaa: iké'gee nneehíi yaaká'dı' nyáá, án nohweBik'ehń nlij. ⁴⁸ Ni'gospdzán biká' nnee leezh be'ádaaszaahíi, dantsé nnee leezh be'alzaahíi k'ehgo ádaat'ee: ła'íi yaaká'yú daagolıııi, nnee yaaká'dı' nyááhíi k'ehgo ádaat'ee. ⁴⁹ Nnee leezh be'alzaahíi k'a'ádaandlijgo daagosiidlijhíi k'ehgo yaaká'dı' nnee ałdó' k'a'ádaandlij doleeł. ⁵⁰ Shik'ııyú, díi

nohwił nagoshni', nnee daanliinií bits'í hik'e dił biłgo Bik'ehgo'ihinań bilatt'áhgee daanliinií doo itah daaleeh da; its'í nanne' doleekií ihinaa doo ngonel'aa dahii doo biyee daaleeh at'ee da. ⁵¹ Isaa, doo bigozi da n'ii nohwił ch'inaah ashle'; doo daanohwigha da'iilwosh da doleel, áida' lahgo ádaant'eego ánohwi'dilne' doleel, ⁵² Dagoshch'i', ch'inesk'ohii k'ehgo, iké'yú beshdilwoshé anniidgee: beshdilwoshé anii doleel, la'ii nanezna' n'ii its'í doo hichqohii bee naadikáhgo adolniił, la'ii nee lahgo ádaant'eego ánohwi'dilne' doleel. ⁵³ Dii its'í hichqohii its'í anidéhi doo hichqoh dahii ik'eyidleeh doleel, la'ii dii its'í datsaahii its'í anidéhi doo datsaah dahii ik'eyidleeh doleel. ⁵⁴ Áik'ehgo dii its'í hichqohii doo hichqoh dahii ik'eyidlaago, la'ii dii its'í datsaahii doo datsaah dahii ik'eyidlaago, ganiigo bek'e'eshchiinii begolne' doleel, Da'itsaah n'ii baa goneznaago doo nté da silii. ⁵⁵ Da'itsaahii nlini, ninawod bee nohwicha' n'ii hayú begoz'aa? Da'itsaahii nlini, gonnee n'ii hayú goz'aa? ⁵⁶ Nohwincho'hii bigha da'itsaahii nalwod; la'ii begoz'aanii bilahyú ncho'ii nalwod. ⁵⁷ Áida' Bik'ehgo'ihinań ba'ihégoji, án nohweBik'ehn Jesus Christ bilahyú da'itsaahii baa daagonneehgo ánohwile'. ⁵⁸ Ái bigha, shik'iiyú, shil daanohshóni, nldzilgo nasozii, doo bits'a' daadiho'náhgo da, da'ákozhá lago nohweBik'ehn bá nada'ohsiid, nohweBik'ehn bilahyú bá nada'ohsiidii doo da'ilinéhi at'ee dago bidaagonoishií bigha.

16

1 K'adií n̄nee Bik'ehgo'ihí'nañ báhadaadeszaahíi zhaali bá ndaahohñiihíi bee nohwich'í' yashti': Galatiayú ínashood ha'ánálséhíi gábildishñii n'íi k'ehgo nohwíi ałdó' ágádaahne'. 2 Godilziníi bijjii dábik'ehñ dała'á nohtijgee Bik'ehgo'ihí'nañ danelt'eego bee nohwich'ozñi'híi k'ehgo zhaali la' k'ihzhí' ndaahohñiiłgo ilch'í' ndaahohñiił, áik'ehgo níyáágee doo zhaali ndaahohñiił da doleeł. 3 Áik'ehgo akú níyáágo n̄nee la' nzhqo daadohñiihíi naaltsoos baa daanoñiił, ái zhaali baa daasoné'íi Jerusalemyú daidiiné'híi bigha akú daadish'aał. 4 Shíi ałdó' akú disháh dábik'ehyúgo, akú bił dishkah. 5 Macedóniayú ch'ínsháh shj; Macedóniayú ch'íníyáágo nohwaa deshaał. 6 Akú dét'ihézhí' nohwil nahashtá shj, dagohíi da'akú sheehai shj, áik'ehgo dahayú dahnáádishdáhyú bee shich'odaahñii doleeł. 7 Akú ch'ínsháhgo doo dét'ihézhí' nohwistsééh hásh't'íi da, áidá' nohweBik'ehñ hāt'íyúgo nohwil nahashtá hásh't'íi. 8 Pentecost bengonyáázhi' Éphesusgee siidáa doo. 9 Nht'éégo na'isiidíi dahot'éhé bee shá ch'íntáá, la'íi shich'í' nadaagonłkaadíi láá. 10 Timótheus nohwaa nyáágo doo neldzidgo ádaanołsj da le': nohweBik'ehñ binasdziidíi nayik'íiziid, shíi na'isiidhíi k'ehgo. 11 Doo hadín da'ílinégo baa natsekees da le': áidá' bich'odaahñiiigo bił gozhóógo shich'í' dowáh: bíi hik'e shik'isyú la' ałdó' shaa hikáhíi nhoshíi. 12 Nohwik'isn Apollos holzéhi, nohwik'isyú la' biłgo nohwaa hikáh dázho hásh't'íi ndi k'adyúgo doo digháh hāt'íi da; ndi bá ch'ígót'i' gozłjigo

nohwich'í' digháh ndi at'éé. ¹³ Daadeh'íí, nohwi'odla'íí bee nɔdzilgo nasozíí, báyán k'ehgo ádaanoht'ee, nadaalwodgo nadaasozíí le'. ¹⁴ Dawa ánádaaht'íí k'íí lɔl daanojhɔɔgo ánádaaht'íí le'. ¹⁵ Shik'ííyú, Stéphanas bigowá dágoz'áá nt'éégo Akéyagee dantsé da'osdlaɔdgo bídaagonɔsɔ, ɔ'íí ínashood daanliiní yinádaadéz'íígo yaa ádaadest'áá, ¹⁶ Nnee ágádaat'eehíí hik'e nohwich'odaaníihíí, ɔ'íí Bik'ehgo'ihí'nań bánada'iziidíí dawa daadohts'ago nánohwoshkáah. ¹⁷ Stéphanas hik'e Fortunátas ɔ'íí Akéyas hikaihíí baa shɔl gozhóó: nohwíí doo nohkáh dagee áí hikai. ¹⁸ Shiyi'siziiníí hanáyolgo ádaashiilaa, ɔ'íí nohwíí aló' ágádaanohts'áá: nnee ágádaat'eehíí daadinɔsɔgo ba'ihédaanohts'áá. ¹⁹ Asiagee ínashood ha'ánátséhíí dawa, Gozhóó, daanohts'áá. Áquila hik'e Priscilla ɔ'íí bigowá yune' ha'ánátséhíí aló' dawa nohweBik'ehń binkááyú, Gozhóó, daanohts'áá. ²⁰ Christ biláhyú nohwik'ííyú daanliiníí dawa, Gozhóó, daanohts'áá. Daagodinɔsɔgo daahts'áá le'. ²¹ Shíí, Paul, Gozhóó, nohwik'dishniihíí dashíí shigan bee k'eshɔlchíí. ²² Nnee ɔ'íí doo Jesus Christ nohweBik'ehń bil nzhɔɔ dayúgo, bil ch'ígodíni at'éé. NohweBik'ehń nánídáh. ²³ Jesus Christ nohweBik'ehń bilgoch'oba'íí bee nohwik' goz'áá le'. ²⁴ Christ Jesus binkááyú shɔl ijóníí bee nohwich'í' goz'áá le'. Doleelgo at'éé.

**The New Testament of our Lord and Saviour
Jesus Christ
New Testament in Apache, Western (US:apw:Apache,
Western)**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Western Apache (Apache, Western)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Apache, Western

© 2012, Wycliffe Bible Translators. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 2 Aug 2022

22cab38e-86e0-5c5b-8972-5c0fa467c049